КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА, 25 июль, 1968 шу. № 89 (4568). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин вань 100 шу дизара накъаболхаш

ХЬАЛХЛЕ ДІАХЕЦАЦ ПРОМЫСЛОВИКАША

МалгІабикерча мехкдаьттахой коллективашта юкъе хьалхара моттиг лелаеш хьйоагІа укх масесехк шера укхазара цхьоалагІа промысел.

Укх шера кхы а дикагІа маза цуи гІулакхаш. ДІабадача кхх беттара планах совгІа хьаккхад цо 13315 тонн мехкдаьтта, цох аттара дикагІа доарзІаш дар 5158 тонн да.

Мехкдаьтта тоннага дІабода мах 1,2 процент дохбаьб. Промысла коллективо ах шера пачхьалкхенна баь пайда 55 эзар сом да.

Тамаш а яц цар йиттта лакха хьовхаваш хилар. ХІара денна керда резерваш лехаш творчески къахьегаш ба промысловикаш.

Къаьстта доккха новкъостал ду промыслана шолагІча методах мехкдаьтта доаккхача цеха коллективо. Цига начальник ва опытни къаьна мехкдаьттахо Зангиев Валентин Мурзабекович. Хьаьнарча себна хиттача скважинаш чу хийн гази чу а ухуйташ дукха гІелла деза мехкдаьтта доаккхар ва цех я. Укх шера 3,5 эзар тонн мехкдаьтта сондаьккхар цар.

Производствана юкъехухь дукха рационализаторски предложенеш я.

Боккха пайда болаш предложени я рационализатора, промысла воккхагІволча инженера Орехов Николай Андреевича енкар. Призабойни зонина обработка еча хана маркхалах цхьа ший тайпара реагент етта аьнна предложени елар цо. Дебит цІаьхха айелар, хІаьта шера 16 эзар сом пайда а лу цу гІулакхо.

Кхыча промыслашкара нах ух цига хІанз ше метод Іомас.

Боккха теркам тІабахийтаб укхаза бригадирий, мастерий, операторий гевзал лакхъяра а. Промысле масса хана а болх беш я цу гІулакха лаьрхІа вІашагІъехка курсаш.

Цу «университете» дийша а дийша хІанз шоай квалификаци лакх а я творчески къахьегаш дукха нах ба промысле.

Укх 6—7 бетта 47 рационализаторски предложени еннай промыслоцкашта. Царех 45 производствана юкъейихьай. Цар хІанзехьа а бенна пайда ба 2600 сом.

Планах 33 йоагІача 40 геолого-технически мероприяти чакхьаьккхай промысле. Баьнна пайда — 17700 сом.

Скважинашка ремонт ца еш планах 100 дийнахьи буси болх байта безача укхаза 145 дийнахьи буси болх байт.

Иштта къахьег Ленина орден лелаяча промысловиккий коллективо, хьалхле дІахеца уйла йолаш а бац промысла мехкдаьттахой.

А. АЛЕРОЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ инженер - экономист.

АВГУСТ БЕТТА ЧОТАХ

ХІанзалехьа верзІ бетта план кхоачашъдый ба социалистически кхы долимад Грозненски химически комбината цехаш къедий коллективаш. Укх шера цига цкъалам хьалха беттан а А. И. Баев норте бетта фенола ацетони доаккхача цеха коллективи И. А. Шарипова кулгалдеча дубиталь арахецача цеха коллективи 17-ча июле дена хІабоагІача бетта чотах къа а хьегаш, плана овгІа арахийца продукци эзарех сомий мехьа я. Иштта дика къахьегаш ба Олифер Виктор Михайлович корта хиттача цеха белхой. Цар верзІ бетта задани кхоачашьдый 11-ча июле. ХІанз август бетта чотах къахьегаш кхы дукха цехаш я комбинате.

А. РОМАНОВА,
Грозненски химически комбината инженер-экономист.

БАЬЦАДААРИЙ ХА

Пятилетка кхоалагІча шера тІайийна социалистически декхараш кхоачашдеш, Нохч-ГІалгІайчен дукхача колхозашен совхозашен хьаса дийнах укх шера баьцадараш. ДерттІа гІулакх даьча моттигашка дика хьийкъай уж культураш. Грозненски районерча № 3 йолча плодоовощной совхозо пІланах 383 тонн яла езача хІанзале 619 тонн хьалха хьадела баьцадарааш дІаккхачийтал бахача махага. Дика хьийкъай укх шера цу совхозе помидораш, нарсаш, кхыйола бешара культураш.

Во дал гІулакхаш Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхозе а. Шера пІланах дерриге доккха деза баьцадараш 570 тонн мара зеацача цо хІанале торгови организацешка дІаккхачийтай 148 тонн.

Къаьстта дика хиннай укх шера коартол Наьсарен района «Экажевский» совхозе. Укхаза цхьайолча отделенешка пІанах лаьрхІар 90 центнер мара йоацача 120—130 центнер коартолаш чуяхь хІара гектара тІара. ХІанзалехьа 300 тонн совгІа дикагІа йола коартол еккай цо пачхьалкхенга.

Ерригі республика хьайцача соакха цу хана кийчлаь хиннача дукхагІа за укх шера 21 июль тІаккхоачаш кийчлаь баьцадараш. Совхкарчул къаьстта дукхагІа я укх шера торгови организацешка хьакхаьча коартол. Соалха хийчаь хиннар 67 тонн мара ца хиннача 346 тонн а укх шера 21 июль тІаккхоачаш кийчъар, вешта аьлча пхезза дукхагІа за. Соахкарчул пхезза дукхагІа кийчъай укх шера помидораш, дикка дукхагІа кийчъай морковь, фасоль, свекла, кхыяраш. Цхьабакъда кийчдаь баьцадараш, сом, коартолаш кхы а дукхагІа хила йиш йолаш дар, нагахь санна плодоовощной базийн заготовительни пункташ боллоша боал дикагІа баь баларе. Нагахь санна цар дІаэцаш хилча духхьал «Экажевский» совхозо дургьар царна бІаьш тоннаш коартолаш. Соахкарчул дукха а дукхагІа ма еннайн оаза бахача наха ма продукци. хІанзарчоа цунах кхоачам хила а мег аьлча хеташ ба торгови болхлой. Из кийса дац. Кхо бІаь эзар совгІа цих бахача города Грозненски а кхоачамбергбац хІанзалца хьа кийчъаьла коартоло.

Сунженски, Грозненски, иштта кхыча районий боахамашка шерра дІадоладьа дика хьийкъа баьцадараш чуэцара балхаш. ХІанз керттера декхар да къахьегамхоша хьалхедаь баьцадараш, коартол, сом ханнахьа а ца дойташ а чуэцар, ма бахача нахага а консервни предприятешка а сихха дІаккхачийтар.

Ховш долчча тайпара, баьцадараш сомий кийчберан керттерча даькъе пачхьалкхен торгови организацей потребительски кооперацей болхлой ба. Уж ба колхозашкарен совхозашкарен цоаш контрактаци яь баьцадараш эца дезараш. Духхьал торговле министерствана чуйоагІача заготовительни организацей дз 40 боахамаца договораш. Цу боахамашкара договорах лаьрхІар кийца ца йеш кхы совдела баьцадараш а эца декхарийла я «Плодоовощторг», кхыйола организацеш.

Цхьабакъда, баьцадараш а сом а торгови организацена колхозашкарен совхозашкарен хьаьнача хана дІадахача шера гІалатах деда. Договораш деча хана цкъзаа хоадам бедлаш къоастадацар баьцадаарий сорташ, расчет яра нодаек, хьайнча баьцадаарий тайп-тайпарча сортех теза деза наьхаш. Из бахьан долаш дукха моттигаш хулар колхозашцен совхозашцен торгови организацешна расчеташ ийса ца лелаеш, баьцадаарий сомийн сорташ ийса ца къастадеш, цухуьа къовсамаш а хулар. Цу гІулакхаша телхайора баьцадараш дукхагІа дІаде а уж хьувкьаде а боахамий материальни безам тІабахийтара принцип. Укх шера баьцадаараштo, коартола, сома классификаци мишта е ер хьахьоккхаш йола керда пачхьалкхен стандарташ кхьачай. Торгови болхлой декхар да уж колхозаштен совхозаштен дІайоайтари ийса чакхъяхари.

Баьцадаараштен сомаштен лаьрхІа дукхха складаш коартолаш лоатташ моттигаш я республика консервни заводашка, кхачан комбинаташка, «Плодоовощторге», баьцадараш кийчдеча пункташка. Духхьал министерстве торговле организацешкен потребсоюзен а 15530 тонн коартолаш дІаоттае моттиг, 250 тонн соман 500 тонн баьцадаараштен хаьрхІа складаш. БаьцадаарашТен сомаш йола складаш кийчъаь болаш дат хІанз. Цхьабакъда коартолаш дІаоттаергйолча моттигашта хІана а ремонт баьаьлщ. Из-боах чекхка баь бакча беза. хІана аьлча дІададахача шерий опыто хьахьокхача тайпара складаш храниламаш хаммахьа кийч ца йойла дукхача цуьэ боахаш кьахьегамхоши аль бакзаш доа тарду. ХІанзе а тохабала беза торгови организацей кулгахлой е ехача капитальни ремонт е, тоха езача кІир тоха, дезинфекци е, кхы эцар де.

ДІадахача шерий опыто хьахьокх кхьача помидораш, нарсаш ханнахьа хьа а дьа кхача езача уж дІа ца кхачийтача колхозаштен совхозаштен дукхий зенаш хулаш хилар. Дукха мийсьелар соахка баьцадааръ талха а талхаш хьайбахта духаеш моттигаш. Укх шера цу тайпара гІулакхаш хила ца йиш яц. Кхьача баьцадаараш сомий сихха хьа а баькха торгови заготовительни базашкен ма чакхбоаккхача предприятешкен дІаккхачийта беза. ДІадахьийта пайдан доацача баьцадараштен сомеш боахамашка переработка е еза. Дукхача моттигашка уж торонаш бозаш я.

ХІанз эттача хьалашка дукха за баьцадараш кийчдеча организацей болхлоех тийша. Цар хІаме декхар да шайна а дакха аьттува болча тайпара баьцадаараш а сом а сихха дІаэцар. Цхьацайолча моттигашка дика вІашгІехьбоаккхаб ма боах, сихха хьаьаш ерига кьаккузьа помидораш, нарсаш, коартолаш, кхыйола хІамаш.

Кхедаь баьцадарараш сомш уеламца чу а ийца ханнахьа заготовительни пункташка дІаккхачийтара чІоагІа доархІам болаш да колхозашкий совхозашкий болхлойн къахьегамий материальни безам тІабахийтар, царна поощрени яра систему уйла а я отталр. Эттара хьалха де лехар да баьцадараш, коартолаш, сом чуэцаш боахача наьха къахьегаш массанахьа а бокъонца вІашгІехьбоаккхар, балх беш болча наха эша болтони а кулътурни а хьалаш вІашгІехьдахар, уж балхаш деча техниках дерттІа пайда эцар. Шерра йоаржае еза баьцадараш сомий чуэцаш боахача колхозахоштен совхозий бохдаоштен юкъе социалистически яхь, пятилетка кхоалагІча шера плана а тІайийна социалистически декхараш а кхоачашдара чоргагІбаха беза.

Колхозий совхозий кулгалхошна, пачхьалкхен торгови организацей потребительски кооперацие кулгалхоша берига шоай ниІ тІабахийта беза ханнахьа дерриге баьцадаараш, коартол, сом чуийца баьккхара, уж мангта дукхагІа кийчдара, республика юрташка а городашка а баха нах царгца дикагІа Іалашбара.

РЕСПУБЛИКА ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ ЙОККХА КОТАЛО

КХОАЧАШЪЯЬЙ ЯЛАТ ДІАДАЛАРА ПЛАН

150000 тоннал кІеэнгагІа доацаш ялат — даьхенна

КПСС XXIII-ча съезда, Парте ЦК мартовски (1965 ш.) майски (1966 ш.) Пленумий оашенеш кхоачаш а еш республика юртбоахама къахьегамхоша тІагІертта къахьег юртбоахама производство дІахо а дегІайоалаяра.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара даьа ма доагІара накъадалара мехка хьалха латтача коллективашен Сунженски района кхий леладерашен дІадоладь патриотически гІулакх хьал а даьца. дикагІа долча боахамий, лаьттан культура лакха йоача хьалха латтарий опыт Іома а еш йоаржа а еш къахьийгача республика къахьегамхоша ханал хьалха кхоачашъяьй пачхьалкхена ка бола ялати ялата-бобови культураши дІаялара план.

Планах 88 эзар тонн хьажкІаши дугеи доадаш дІадала дезача 24 июль хьатІаккхоачаш 96,5 эзар тонн ялат дІаденнад, план 109,7 процент кхоачаш а еш. Хьалха хьайоала ерига культураш дІаялара план тІеххоачашъяьй. Ялат кийчдара план толаме кхоачашъеча доккхагІа дакъа лаьцад шера план 156 процент кхоачашъяьча Наурски района, 106 процент кхоачашъяьча Надтеречни района, 107 процент кхоачашъяьча Шелковской района къахьегамхоша. Ка бола ялати бобова культураши кийчъяра план дикка тІеххоачашъяьй Сунженски района — 123 процент, Гудермесски — 134 процент, Грозненски, Урус-Мартана, Шаьле, Ачхой-Мартана, Ножай-Юрта, Ведана районаша.

Хьалха латтача колхозашка, совхозашка, отделенешка, бригадашка, «Лаьтта лeладара лакха культура йола коллектив» яха цІе яккхаб йоале а яьнна укх шера дика кьуьвадаьа гуоахь дІадийна ялаташ. Иштта, Сунженски района «Победа» яхача колхоза 853 гектарах хІаране тІара 39 центнер мукх чуийцаб. 2339 гектарах хІаране тІара 35 центнер кІа даьккхад. Гектара тІара 28 центнер гуьахьа дийна ялат чуийцад цу района Ленина цІерагІча, XX-ча партсъезда цІерагІче. «Восход» яхача колхозаша. Гудермесски района «Кавказ» яхача колхозе 817 гектарах хІаране тІара 23,7 центнер ялат чуийцад, хІаьта цу районерча, «Октябра 40 шу» яхача колхозе 1430 гектарах хІаране тІара 23,6 центнер чуийцад. Шаьла района «Южный» совхоза 300 гектарах хІаране тІера 28 центнер ялат чуденад.

Ка бола ялаташ хьуназадеча доккхий толамаш лаьхад Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза Социалистически Къахьегама Турпала Кигсоманов Овлазаора бригада, шийна тІачІоагІдаьча лаьттан хІара гектара тІара 31 центнер ялат чуийцад цо.

Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза Абдулаев Чечена бригада 450 гектарах хІаране тІара 23,6 центнер кІа чуийцад. Цу районерча Оказ Хьахийна бригада 300 гектарах хІаране тІара 25,4 центнер кІа чуденад. Ялат кийчдеча дика къахьийгал Грозненски района «Грозненский-шурийн», «Старопорговский», «Горячеисточненский», № 2 йолча баьцадаарий-шурий совхозий, 1-гІча Май цІерагІча, «Советская Россия» колхозий лаьтта леладераша. хІанз кхаш леладераште хьалхашка беткъоккхие декхараш латт: ханнахьа чуийца даха деза как бола ялаташ, дІае еза доакъара юь культураш, лоаццача хана гураьхьа ялат дІаде лаьтта кийчде деза, иэбь аха еа, доке кийчо е еза хьажкІешк дугеи чуэцар а уж дІадалара а.

ТІаккха вІашгІехьдаргда 1968 шера 500 эзар тоннал кІеэнгагІа доацаш ялат даькха, 150 эзар тоннал кІеэнгагІа доацаш ялат пачхьалкхенна гІагІа доацаш ялат пачхьалкхена дІадала тІаийца деххараш кхоачашде, хІара боахам мел вІаьча дикача фуна Іалашбе. І-гІча классаа лохагІа ца хилийта лаьтта леладара культура даккхьара хьоацача кхьа кимола а хьалаш кхоачашде.

Иштта доархІаме декхараш хьалхашка латт хьайбаш леладеровшта а: хІаза боахама мел эша кийчде деза моцаш гІожен доакъар, из хьайбаш Іаьгара доахаргдолча тІавоза деза, ханнахьа тоаьа а хьалъа а кха еза хьайбаш чудоаккаду помещенеш, дукх, шура, фуаш, тха, дІадалоа тІайийца декхараш кхоачашделa Іалашде дeза.

Коммунистически къахьегама ударник Шіаипов Айдинан «Красный молот» яхача заводе пятилетка дия шера кхоачашъе аьнна болламшта юкъе эттара къалха социалистически яхь дІайолаьар я. Ше денна доаш кхоачашду коммуниста. КІанзале пятилетка дийлагІча шера чотах болх бу долбежника. Шіаипов Айдинаша къахьегама счета тІа 3 шерех 10 беттех ялаи я.

Сурта тІа: долбежник Ш. АЙДИНЯН.

Д. Василенко сурт.

КЪИЛБАСЕДЕ БАХАЧАРНА

Укх шера дика кхеьай вай республика колхозий совхозий сомий бешамаш леладераша гІамгІаш, Іажаш, хьачаш, кхыбоал сом.

ХІанз сомий бешамашкара балхаш сихленнад. Кхьчаб сом.

Боахамий сомий бешамашка дукха боахк хІанз сом чуэцаш, лаьрххІа кийчъаьча яьшкашка чубеш ва. Сомаш дІаккхуьйт Гроз не мах беча организацешка, консервни заводашка.

КІезига дІалаш сом вай республикал арахьа а. Дикнага хьожача Пачхьалкхен испекие гІахьожам а доттабеш хІанзле эзараш тоннаш сом дІабахьйтаб вай боахамаша. Дукхахбараша хоатташ ба Нохч-ГІалгІайчен сом.

Вагонашка лелинкашка, яьшкача вояшъа гІоалъ лаьрххІача вагонашен автомобилашен Москве, Горьке Куйбышеве. Кемерово, дукха кхыча гоолашка дІабахьийтаб сом. Іалъмате дукха сом дІабахьийтаб сом кхебеча «Ассиновский», Грозненски сомий-баьцадаарий, «Орджоникидзевский», «Новосельский», «Южный» яхача совхозаша.

Сом кийчбара боккхеча доархІаме да заготконтоваша шоай болх ийса вІашгІехьбаккхар. Из гІулакх дика кхоачашду Тукжерча (директор Д. Ф. Быков). Наурскерча (директор Д. Т. Васильхан) Респотребсоюза заготконтораша.

Кийчбараа совгІа пачхьалкхен стандартах цун дичалга хьежжа тара чу боал сом. Яьшкашка дІакхоьлаш лаьоххІа шоллаш доак сома юкъе. Новкъа ца галхаш, хьожабаьча дІакхоач йитта яьшкашка дІакхьийла сом.

Дика хет къилбаселехьарча областашка бахача къахьегамхой шта тІа Нохч-ГІалгІайчен моаза сом хиттаргболаш.

Я. НОВАКОВ.
Сомий-баьцадаарий конторален дикагІа хьожа штате воаца пачхьалкхен инспектор.

ЦІЕ ВЫМПЕЛ ТІАЯГІА КОМБАЙН

Наьсарерча «Назрановский» совхозе ялаташ чуэца доладелчахь хьалхле дІа ца хецаш хьавостІа Альте-Юртарча отделенера комбайнер Беков Махьмад-Гирей. ЦІе вымпел Іоалац цуй комбайна тІара, прамеш эттара хьалха до кийо.

Мишта вІашгІехьдоал цун иштта хьинаре къахьега, во санна хьокхамаш хьал ма лоаш ба кхыбараш, фу бахьанаш да йокъадараш?

Цу хаттарашта жоп а луш хьай опытах лаьца дуьца аьнна тха корреспондента дехар кхоачашду тахан Махьмад-Гире.

* * *

Тайп-тайпара ба комбайнаш тІа болх бу нах. Цхьабараша болх бу 15 — 20 шу да, шоллагІбараш юкъенца мара хийшабац цар тІа. Иштта тайп-тайпара да цар хьакамаш а.

Со механизаторалла болх беш вола дуккха хан я, дукхагІа йола хе комбайна тІа кагІеш дІа а яьо. Сона дика йовз комбайнаше беча болхa къайленаш. Духхьал дикагІа къахьегаргда ва эшне чуесса дика уйла кІезига я, йоагІача тайпара чуркаш бе йоаххоа хьоме ца кой.

Согара яр цІена комбайн я. Цунца 3 дийнахь ва хьаккхад 54 гектар ялат. Нормашка дилача денна хІана ца эшаш ши норма хул цок.

Хьалхарча дийнахь (16 июль) 13 гектар хьаккхар аз (муха боккабеp дукхагІа болаш моттиг аша). ШоллагІча дийнахь кьахьегама оасарпа лаккхьелар — 17 гектар, кхоалагІча — 24.

ХІана лаьгІъалийтац аз темпаш. СогаьхІаттераш ду: хьаьр санна цІена комбайнаш ма йий кхычарга, цар хІана кьохк Іочуэ кІеэнгагІа. малагІа низ бе кьо хьаккхар. чхаш.

Со къилахьоаздоал низ хьайла ца. Из хІарангга болеш ба, бакъда пайда тайп-тайпара эц цох хІаране. Цхьайолча комбайнера кІезигдукха кІа теда урсаш дІадиккьача комбайн социйй, юкъахха йоарзІ, ча хьадоаккхаш воалпаш хул минота дІаух.

ХІаьта а тайп-тайпара хул урсаш дІадуькъчага. Цхьайолча хана чІоагІагІа егаз тоІае мера ца езаш хул, цу сахьате дІачаккхьяк урсех йоала йоарзІ, ча термий. Цох хІама ца хула шортта комбайн цхьа ах метр тІаххьашна кхийла юкъ дІалоала мера езац.

Йоацуа вьлча, шийй комбайна тІера кІезигагІа Іопааьхаргвона никх лаха дехкарийла ва механизатор.

Аз дийнад: цхьана кІама а да са новкъостий юхь беттар (дІадийцад аз из, догадуел тхо мукъе долча хана). Каст-каста барабан дІа а йиньа дІазтте латташ хул комбайнераш. Ах болх беча хана дена ма барабан дІейнкар фуд кхац сонъ. Фу бахьан да из хІаккха?

Цкъаза кІа дикъа долчера шийна хьечутела моркІам арда магац барабанъ. хІаьта моторо тайна боах бу, низ а лохлац. Из да комбайна чаркаш тІа [illegible] оасаш йоагІача тайпара дІа-къа ца хае хилар. Уж моттигаш каст-каста нийсаш кхой тІа. Уж цхьа дІа-къа эзача тоьац, хІара денна хьоже веза уж малънейнийн.

Из гІулакх цІанкха дисцаш сона. Кхы фу ду ва сай хьоккхамаш лехкдара? Дукха ма дий уж цІаьхха хьожача йоадам боаца хета хІамаш.

ДукхагІа болча комбайнераша комбайн соца а йийа Іочудоесса ду машена чу ялат, хІаьта дукха гов цул тІехьагІа реестр яздеш а. КІа Іоданссадеш аз цІенкха социца комбайн — 5—10 минот йола цу гІулакхо. Цу ханалахьа со гаьна воал.

Цу тІа реестр яздеш а кхоацеш агрегат. Сай гІоана Оздоев Идрис Іоаоаш аз комбайна тІера. Го баьккха со юхе воагІаш а къахет бе а доалаш хул цо.

Комбайн шоллагІча дийнахь берг болча бахха кийч ца еш цІадохкац тхо сарахьа. Цудухьа ІуйрИйна цхьабараш фенташ хьуьзеш, аьтте тьахкеш боаккхаша а тхо болх бе доалу.

Иштта кхою ееж укх беккхокаьмерча денной минотпа. Цар тхо хьахадоах.

М.-Г. БЕКОВ,
Наьсарерча «Назрановский» совхоза комбайнер.

Нокхарий модз

Тахенна чІоагІ а яь кІайча сомача фанера бешкаш ера Наьсарерча хьунбоахама конторе укх деношка.

Из за укхаза хьунагІа леладе долаьча нокхарий моза оамасти хьийта къа- 1200 [illegible] грамм совгІа модз даьккхад цар. Кхы дІахо а болх бе ма безий цар.

Из модз грозненцашта дІадахьйтар оаза.

Укх тІеххьарча хана боккха теркам тІабахийтаб оаза нокхарий мозий боахама. ДІадахача шера 50 никх мара банар. ХІанз 100 ба. Дукха пайда лу тхоза нокхарий мозаша, цудухьа цар боахам шерба дерзІ оаза.

А. МАРЗИЕВ,
[illegible] хьунбоахама директор.

КОМСОМОЛЬЦАША НОВКЪОСТАЛ ДУ

«Сунжанефть» НПУ предприятешка организацешка къахьегам Іилман ларда тІа вІашгІехьбаккхара чІоагІа новкъостал ду комсомольцаша.

Каст - каста рейдаш ю цар, тІахьожам лоаттабу, цоашта гуладьинар собранешка, совещанешка луьш, кхоачамбоацараш дІалахара шоаккара эшш новкъостам ду.

Дукха ха йоаццаш рейд еш комсомольцашта гучадаьлар буровой бригадашка дІакхуьа бетонни топпар тІаботта а Іобаккха а чІоагІа хала лоата. Цу тІа белашна, баьхарца ма болх беш дукха ха а йоара.

Оаш хьаькар комсомольцаша. Из хоьт дІахаьийтар цар экономически советашка, рационализаторашка. Вокхар цу гІулакха теркам тІабахийтар. Юххера а бурундаьттарий конторерча Захаров Алексей Мироновича кулгалдеча къахьегам Іилман ларда тІа вІашгІехьбоаккхача творчески группа ж о делар. Цар ка топпар тІаботтара а Іобаккхара а балхаш механизмаца дерзадеш гІулакх вІашгІехьдаьккхар. Къахьегама овсарле тоъал закхьеннай, хьалха санна топпар хьабарга хьежаш багІац хІана буруваеттарш.

Тыннар дола комсомольцаш дукха ба укхаза. Уж ба сангихстанце инструктор Молонова Валентина, тІахьожам доаттабеча бригада кулгалхо Пелля Тлюсинча. НПУ комсомольски организаце секретарь Роман Магомедов, кхыбараш.

«Сунжанефте» теркам тІабахийта леладу къахьегам Іилман ларда тІа вІашгІехьбаккхара гІулакх.

Владимир МАЛЬЦЕВСКИЙ.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕНО ХЬАХЬОКХ

Сихаддийнахьа шоай телевизорашта хьалхашна бьагІача вай республика къахьегамхошта йоагІаш Москвара Центральни телевидене гІелла Грозненски телевидене студе яь передача.

Вай республикан ладийцар Нохч-ГІалгІай писателий союза правлене председателя Ахматова Раисас.

«Къоамбарий орбита» яхаш дар хьахьегамаш а тІеш а сийлахь город Грозный ювкаш деза документальни фильм. Цул совгІа «Бахам дукха ха кхий» яха фильм а хьежар.

«Дега кхаш еай» яха профессиональни самодеятельни коллективашта отдаьа концерт дІадалашр РСФСР-а халкъа артист Эсамбаев Махьмуди республика халкъа артистка Седаева Зулай салисташ а болаш Нохч - ГІалгІай халкъан халкхарен ансамбла коллектив кхыйол халхар дарца.

Дег гІоздаккхаш да цу дийнахь республика къахьегамхоша цхьана вай мохка массайолча хьинга бахараш а телевизорашка боккхача баьнца хьежа хилар.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ТІАХЬЕХАМА ДОШ

КПСС XXIII съезд белгалдаьккхал политически агитаци вахарца айхагіа юьзаенна хиланза яра на хилар, дІадийхал бахача нахага мехка латта политически, экономически, культурни хьал, цунен халкъаьшта юкъера хьал шерра дІадовзийтарг доьлча тайпара из віаштІехьйоахилга. Цу тайпара йоза идеологически балха керла форма я политинформаторий группаш.

Наурски районе віашагІъелла политинформаторий 20 группа, царна юкъе ва 314 саг, царех 258 коммунист а волаш. Уж ба болхама кулгалхой, партийни, комсомольски, профсоюзни болхлой, юрта бохама специалисташ, инженераш, техникаш, хьехархой, дораш.

Политинформаторашка хадденаа дешийтар духьа парте Наурски райкоме политинформаторий школа йиллай, 1968 шера йола дешара илан оттальй. Хьалхарча ах шера сии семинар чаккхьаьккхай, цига йийшай политинформаццеl кийчъяра а чакхьахара а хІакъехьерча методиках, дунен халкъашта юкъе латтача хьалах, къамаш мукъадахарв боламах, экономически реформах, нах коммунистически кхетамца кхебарах, кхиттта къийсла лекцеш.

БІаьсти кхашкара балхаш деча, хьункъам чуяцача хана парте райкомо чакхйоах политинформаторийи агитаторийи кустовой семинараш. Цу тайпара семинараш чакхъяьлай Ленина цІерагІча колхозв. «Советская Россия», «Победа», «Плодопитомнический» совхозий юкъхьанцарча парторганизацешка. Цига лекцеш йийшай КПСС ЦК апрельски Пленума итогий, СССР Лаккхехьарча Совета IV сессе материалий, дунен халкъашта юкъерча хьала хьакъехьа.

Укх шерах шоллагІча ах шере райкомо белгалдеш дц политинформатораштеи агитатораштеи йола районни кхи семинар чакхйоаккхилга, хІапзарча хана лоархІамерча проблемех лаьцц дукха а лекцеш еш цигла. Цу лекцеех хургья, масала, «Пропаганди политически информацеш Іалман лардах», «Комсомол — советски кагирхой віаштІехьбоахар», парте хьинарера гІонча а резарв а гІ яха, империалистаций лелаеча тайшача балхех а царнарча къовсамах а лаьц ца. 1968 шера планаш а социалистически декхараш а ханал хьалха кхоачашдарах лаьц лекцеш.

КПСС райкома пропаганди агитацеи отдело увтта а еш, ерригача политинформаторий группаш віашагІъехкача юкхьанцарча парторганизацешка дІаухийт цу группашта методически а практически а новкъостал дара, дестамашка (секцешка) хьежжа йола тематика, цу тІа дІара темана йола литература белгал а деш. Политинформаторий дІара группо болх бу графикага хьежжа, къаллача денешка, хьав, шина, малагІча тешах лаьца къамаьл дергда бехкаа а деш. Политинформатораша ерригаа шоаш ль информацеш

тоеркакш тІа дІаяхью. Цу тайпарча системе гІо ду политинформаторий болх лелалегІа хилийта, тема дика гІа кийчъяра, цар кхейн кхетам лакхбарга, дадрагІараштиа хьалхашка квалифицированни къамаьл де.

Укх тІехьарча хана лелалегІа болх бе лаьккай дукха а политинформаторий группаш. Царех а Ленина цІерагІча колхозера (парткома секретарь нов. Катерович Ф. Ф.), «Калиновский» комсий совхозера (парткома секретарь нов. Ерошкин М. Г.), «Победа» совхозера (партбюро секретарь нов. Ребус В. И.), кхычахьара группаш.

Колхозхоштта хьалхашка хан-хана нахьа лекцеш, докладаш ю политинформатор волча Ленина цІерагІча колхоза председатела Лопатин Петр Дмитриевича. График кхеташ а еш, укх бетта 4-за выступленин лий но № 4 йолча тракторни бригаде КПСС ЦК апрельски Пленума материалий хьакъехьа, отдрашкарча жа Іушта политинформацин лий «Гаргарча Малхбоалерча хьалах, хІаьта болхама бригадо до аьча выступление тема къулбавьетнамски патриоташа американски агрессорийи сайгонски марионеткайи бІушта еча тІагІюртама операцешта хетаь яр. Цу колхоза 1-ча комплексни бригада бригадира Кустинов Мажита Рустама шинй бригала механизаторашта юкъе выступленеш ю хІанзарча хана дунен халкъашта юкъе латтача хьала хьакъехьа.

Хьинаре болх беш я «Победа» яхача комсий совдоера политинформатор Ксения Парфеновна Чеботарева — Ищерски станични библиотека заведующа.

Алпатово поселке бахача наха юкъе пуг-пут дІаноша каст-касте беседаш ю политинформатор волча коммуниста Басханов Эльудина, уж цо подчий мехтвала ю. Дийна обрадий ду л а м а х и р е а к ц и о н и чулоацамахи лаьца еча беседашка къаьста, тешам болийтан дуцаша гІерт политинформатор нов. Басханов. Марха кхаберах доалача зенах лаьца беседа йир цо Сарпакаев Бочна цІагІа гулбеннача поселке бахарашта, хІаьта Веригов СохІяна цІартарча «ГІурба» чулоацамах лаьца.

Хьалха латтача нахах лаьца хий декхара эффективностах, комсомол кхеча керла методаши приемаши юкъедахьарах выступленеш ю «Калиновский» комсий совхоз къахьегамхоштта хьалхашка совхоз парторгв агронома И. Ф. Токарева, гидротехника С. И. Улицина, кхычар.

Политицо кхетош болх дикалегІа хилийтаро, юрта баха нах социализман коммунизман идеалий кхетамца кхебаро гІо ду юртбоахама продукташ яхара а паччахьалкхенга йоаллара а йола планаши социалистически декхараши кхоачаш а тІехйоаччаш а дара.

И. [illegible],
КПСС Наурски райкома инструктор.

ГОВЗА МАШИНИСТ

Хаона дукха воккха вац машинист Николай Аркадьевич Иванов.

Дукха ха я хІаьта 50 шу? Хьинаре гаьна йоах къоналл, хІаьта Николай Аркадьевичага из дуйла ла. Йоккха опыт я цун.

Къахьегам дукхабезаш вола саг хиларах тарра вовз из Грозненски Локомотивни депо коллектива. Шена къахьегаоз тІех цо лоархІаш цхьаккха хІама а дац. Доккхал ва дезаш, баь депо велаш саг ва из. ХІана дог гІоадьевна машиниськъачочун Еррингеоцаи дентея Владимир Ильич Ленин вай 100 шу даларгеи волаш къахьегама совгІатан кийчдеш ва из.

Духьал пятилетка кхоалагІча шера бИ бетта бІаьша эзараш километраш ниц бер пеннап эзарш пассажираш дІа-ахха битаб цо. Графиках майоагІара а кхетачна а лелаш Николай Аркадьевича поездаш. Нагахьа санна цхьа бахьан а этта, поезд графиках хьалча, цо из графика тІа йоаккх, яха лахьрхІача из дІа а кхоачийт. Бь бетта 9268 килограмм доагор кхоаьа Иванова.

Дика, шийна тІадиллар ах ца оалаш кхоачашдеш. 1950 шера денз цІаккха гІалат ца доалаш локомотиваш лелаеше а, цун кхув общественни балха юкъе дакъа лаца а. Ше депо профсоюзни организаце комитета член хиларах тарра цо дукха теркам тІабохийт болхлой вахара а быта а доьнашта. Инициатива йолаш вола Иванов каст-каста ишйелу къонача машинисташта юкъе, цо дуцц шиЙ опытах, болц лакхйара хьаьехьара предложенеш кхув. Цо шиЙ опыт дІайовзийт коммунистически къахьегамен дикагІйолча опытен школе.

— Шиф хоша за волаш, цо дергла хьинар дихла а толаме а чакхдоаккхаш, тешаме новкъост ва Иванов, — йоах партнома секретара Ракшке.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета депутат ва Николай Аркадьевич Иванов. Шийх наьха бенна тешам бод цо беш дика кхоачашду цо депутата декхараш.

Даьтенна, халкъа дега бериата, шиб нехка коммунизм дьадъара ниййа хоер, шиЙ хьинар дІадалар — иштта я коммуниста Николай Аркадьевич Иванова оамал.

Б. ТИМОФЕЕВ.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХААКЪА ТІАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ТІЕХЬАТЕТТА ЙИШ ЙОАЦА ГІУЛАКХ

ТАРАЗИЙ БОАХАМАЙ КОНТРОЛЬНО-БУСТАМИЙ ПРИБОРАШТИ ТОХКАМ БАРА ПАРЕХ

Республика халкъа тІахьожама органа, стандарташтеи бустамий техникаштеи пачачхьалкхен тІахьожам лоаттабара Нохч-ГІалгІай лабораторе болхлошна хьаьна. Укх шера июле чакхдаьккхал республика предприятешка, организацешка, совхозашка, колхозашка таразий-бустамий приборашта дукха а техкам белга. Техкача 76000 приборах пайдана йоацаш хиннай 4040 прибор, промышленносте — 1400, юрта боахаме — 290, тайп-тайпарча организацешка — 1400 прибор.

Цхьайолча предприятешка йоакхе йоацаш лелаеш таразий-бустамий техника Іоувктамо, лелаеш, лораяо. ХІаьта из бахбал долаш из пачачхьалкхен тохкамах чакх а ювлаш, цунна шиЙ капнахьа ремонт а яц, цо лелаирах мукх а ябь, пайдана йоацача а йоаж.

Геттаза оача хьал тІа я таразий-бустамий техника Наурски чьагІара заводе (директор н. Алексаньянц), цига техкача 90 приборах 76 телха хиннай; «Грознефтехимремонтстрой» треста ремонтно-механически заводе (директор н. Серебряков) — 190 приборах 180 телха хиннай; «Нефтехимзапчасть» заводе (директор н. Аваков) приборех 47 процент тулаш яраш эксплуатаци е пайдана йоацаш хилар гучадаьннаа.

Хала хьал хетав республика дукхача колхозашка а совхозашка а. Иштта, Ачхой-Мартана района совхозашкарча 17 автомобильни таразах 7-на хІанзалц ремонт а яьни паччахьалкхен тохкам а баьбаи, хьайбаш увза лаьрхІа 17 стандартни таразех телха а нонц хьал тІа отталаь а да. Тохни ах тонни увза 39 таразах пачачхьалкхен тохкам бинза да.

Грозненски района № 1 йолча шурий, № 2 йолча сомий-беццадарий, Ермоловски коа тІарча оалхазарий совхозашка таразий боахам лерттІа віаштІехьбаьккхинац. № 1 йолча шурий совхоза юкъарча герча усадьбера къаеннача конструкцегІара автомобильни тараза дІахо лелаве пайдана доацаш да телха хиларах. Бензозаправочни колонках боьхе йоацаш пайда ийбу, цу тІара пломбаш дІальхай, из совхоза болхлошна моцц, пачачхьалкхен поверитель а воацаш, ийсъеш віаштІехьйоах. Емкосташ астаро къайла а яьха, басар а хьакхаиза яда, калибровочни таблицаш яц.

№ 3 йолча сомий-беццадарий совхоза цхьоалагІчен шоллагІчен отделенешкара а шурий-товарни фермера а таразаш ремонт е езаш да. Бензозаправочни колонка тахкаьза ха тІех а яьнна. 1966 шерара мухьар тІа а хатташ я. Машинашта хьекца яьсташ стандартагІа йоацча кураккаьца, «бІарга зенагІа» дІатех. Ворига емкосташ басар хьакхаиза я, калибровочни таблицаш яц. Бензопроводаш віашагІхуттаьлу ча моттигаш йына ухаш я.

Тохкам баро цу тайпара кхоачамбоацаш гучадаьлхад Шалла, Гудермесски, Урус-Мартана, Надтеречни районий совхозашка а колхозашка а.

Уж доаьига кхоачамбоацараш цу лиага таразеннах ромністваьшта чура тІахьожам мела лоаттабеш хиларах, предприятей, колхозий, организацей къаьст-къаьстача кулгалхоша цу лоархІамеча деша йоагІаш йола теркам ца еш хиларах а. ХІаьта пачачхьалкхен наззора сагІонгахьоз царгара деха доагІар хьадекаш ца хилбарах а таразий боахамен контрольно-бустамий приборийи хьала хьилъехьара цо бехктоахам лакх ца баьах а.

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа тІахьожама Комитето сацам бийт:

Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама Министерства (нн. Илюхина, Вилнко) «Грознефтехимремонтстрой» треста механически завода (нн. Серебрякова, Зверявкина), Наурски чьагІара завода (нн. Алексаньянца, Любченко), «Нефтехимзапчасть» завода (нн. Авакова, Болокольникова) кулгалхой теркам дукхача колхозашка, совхозашка, белгалъяьлача предприятешка таразий боахами контрольно-бустамий приборашти вофа хьал тІа хитара гІабереабе. Белгалъяьла кхоачамбоацараш дІададара из гІулакх дакха доагІача тайпара дерІІадаккхараш воацаш болчаш хола гІулакхаш чакхдаха уж декхарийла бе;

стандарташтеи бустамий техникаден пачачхьалкхен тІахьожам лоаттабара Нохч-ГІалгІай лабораторе начальника н. С. В. Гочева республика предприятешка, организацешка, совхозашка, колхозашка таразий-бустамий приборий хьала чІоагІагІа тІахьожам лоаттабелга, гучадаьха кхоачамбоацараш хьем боацаш сиха дІададар Іалаш д деш. таразий-бустамий техника йоакхе йоацаш, теркю йоацаш лелаяра хоалаш боллаш духьалтувлилга тІадилла;

предприятешка, торговле, заготовительни организацешка, колхозашка, совхозашка таразий боахами бустамий техникех лелаяра а царех пайда ийбара а хьала лерттІа гІулакхашех тІахьожам оттабе халкъа тІахьожама районни городской комитеташ, халкъа тІахьожама группаш лекхарийла е. Техкача, закане доацча таразех, лабораторни а кхыча а бустамий приборех пайда ийбара бехке бола нах шин боллаш чІоагІагІа бехктоккаме увза.

ЛЕНИНГРАД. КПСС XXII съезд цІерагІча Металлургически завода турбинаш ярашта дикка [illegible] хІоттаен кхачагІоиіеннад 1968 шерах хьалхарча ах шера. ДІадахийтай йоккхагІа болча [illegible] гІоа[illegible] — Красноярски Саратовски ГЭС лахь[illegible] [illegible] агрегаташ а. хІаьта иштта Нико тІарча Асуански ГЭС лахьрхІа 175 эзар киловатт мо бола турбинаш а. Цу предприятеш шерна [illegible] агрегаташ белх беш а Советски Союзе моттиг, Европе, Азе, Африке, Латински Америке [illegible] [illegible] а.

СУРТА ТІА: тоаланча М. Куров (шеликъхьара), И. Кириленко [illegible] бола турбина [illegible] декхарашка социальни [illegible] сборка віашагІкхеттош болча.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

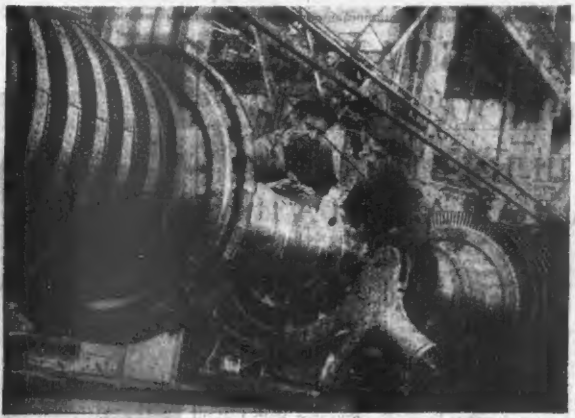

ПАРТЕ ПОЛИТИКА МАССАНЕ А КЪОАБАЛЪЮ

Социалистически содружество чІоагІъяра, Европе машарца кхерамзаза гІулакх ІальинаІара доккха хьашт долча советски коммунисташа, дерригача советски халкъо чІоагІагІа къоабалду дунен халкъашта юкъерча политика лаьца КПСС ЦК Политбюрос лаьцаи политически ниць а деш доал практически гІулакхаш а, боккхача маьхе лерхІ пхе социалистически мехка коммунистически болхлойи партей делегацей Варшавски віашагІкхетара итогаш, дизаа хьаллуви віашагІкхетаро доакъошхоша КПЧ ЦК-га дахьийта письмо. Цунна тешал ду хІана дайбарга бакхъювлаш латтача партийни активай собраней решенеш.

Областной партийни организаце актива собрани хиннай Горьке, КПСС ЦК июльски (1968 ш.) Пленума итогий хьакъехьа доклад лий парте Горьковски обкома хьалхарча секретара Н. И. Масленникова. Собране доакъашхоша, массава раьза а волаш, къоабалдаьб КПСС ЦК Пленума сецам, социализма позицеш чІоагІъяра, дунен социалистически содружество эхотамах чІоагІдара ниць чакхбала КПСС ЦК Политбюрос ду болх.

Ставропольски коммунисташ тІехбаьна чІоагІа сагота ба Чехословакера собитеш лелГаахара, цура а арахьара а реакци къахьегамхоша яьха социалистически котламаш кийнчаяхо гІерташ хилара. Из хийнал КПСС ЦК июльски Пленума итогаш йийцача краевой партийни организаце актива собране доакъашхоша. Цига доклад лий парте крайкома хьалхарча секретара Л. Н. Ефремови. Собрание бизза къоабалдаьб КПСС ЦК Пленума сецам, дунен социалистически система лоралина Іорг ла хилара лоІаш Чехословаке коммунистий кун къахьегамхой шоаш моха къутехьара контрреволюцица кхехкачгхилга віаштІехьдергхиларах тешам бенна хиларе лІц а хабйлеш.

КПСС ЦК июльски Пленума итогаш къоабалъяьй Волгоградски областной партийни организаце актива собране. Доклад лий КПСС обкома хьалхарча секретара Л. С. Куличенкос. Собрание доакъашхоша дІакхайкийваьд Варшаве тІайнйа КПЧ Центральни Комитетага дола лежарашхарча партей письмо Чехословаке Компарте а къахьегамхоша а кхетадергхиларга а Чехословакеи Советски Союзен дерригача социалистически мехкий халкъашта юкъера доттагІал чІоагІлара ца гІо дергхиларга а шоаш догдоахаш болга.

Дунен халкъашта юкъерча политика лаькъе, социалистически а социалистически доацчи а мехкий коммунистически болхлой партешца лелаеча гІуллакхей хьожжаьэа КПСС ЦК Политбюро лаца политически ниць а дар доли практически гІулакхаш а чІоагІа [illegible] хьалдувцадаь хилар кхайкадаьд Карельски АССР, Приморски Хабаровски крайй, Запорожски, Иркутски, Львовски, Ульяновски, Челябински Чимкентски ебластий, кхыча партийни организацей активий собранешка лаьца дуцачьа хилиначиа.

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Киргизе республикански партийни актива собране йийнай КПСС ЦК июльски (1968 ш.) Пленума итогаш. Доклад лий КПСС ЦК члена Киргизе Компарте ЦК хьалхарча секретара Т. У. Усубалиева.

Киргизе партийни активо тІайийнай КПСС ЦК июльски Пленума балха итогаш чІоагІа къоабалъю резолюци. Резолюце тІа белгалдоах республика коммунисташа, берригача къахьегамхоша. Ленински ЦК лаьца генеральни ниць бизза хьал а кхоабаш, дІахо йодача хана а шоаш партей халкъен цхьоагІо чІоагІъергхилар, КПСС XXIII съездо къовста а баь лаьца ниць ка маьхала а ювлаш чакхбоахаргхилар.

АЛМА-АТА. (ТАСС). Укхаза хиннай КПСС ЦК июльски (1968 ш). Пленума итогашта хетаь областнойи городскойи партийни организацей актива собрани. Доклад лий КПСС ЦК члена парте Алма-Атински обкома хьалхарча секретара А. Аскарова.

Собране доакъашхоша бизза а бІарча а къоабалдаьб дуйей халкъашта юкъерча политика лаькъе, социализма позицеш чІоагІъяра дунен социалистически содружество кхоталлар чІоагІагІа хилийтара деча гІулакхашта КПСС ЦК Политбюрос лаьца ниць.

КЪОНАЛА ФЕСТИВАЛА — МОСКВАЙ САЛЮТ

МОСКВА. 22 июле Союзий ЦІен Колонни зале хиннай IX Дерригдунен кагирхойи студентийи фестивале Софе йода советски делегаци наькъахккхара хетаь митинг.

ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Е. Тяжельникова белгалдаьккхад советски кагий нахи мехкарийи социалистически мехкий кагирхошцара вошал, дунен прогрессивни кагирхошцара доттагІал деза долаш хилар. Советски кагирхоша, массава раьза а волаш, къоабальш социалистически мехкий коммунистически болхлойи партей делегацей Варшавски віашагІкхетара итогаш, цу віашагІкхетаре тІайнйа КПЧ Центральни Комитетага дола лежарашхарча партей письмо. Советски делегаце фестивале доала а хІана дергла антиимпериалистически кагий солидарноста фронт чІоагІъяра.

Дунен а миллионаш болча советски кагирхоша ниць лаьъада бунцаш болача доала цере локаш хилар Дерригдунен фестивале болача вай делегацена декъа волаш.

(ТАСС).

ДЕГАШ УРАУВТТАДУ

Пятилетка кхоалагІча шера илан кхоачашъяра хьинар айлаь къахьегаш ба укх денешка Надтеречни района къахьегамхой. Районе кхашка социалистически ялъ лаьжай Даьхенна алат дІачуналара цхан тІехкхоачашьярах из хенах хьалха чуцарах ХІанзле алат дІачуналаза илан тІехкхоачашдаь а дерригга алат чуийна а баьнна «Надтеречный», «Нивогорский», «Верхне-Наурский», «Знаменский» яхача совхоза болхлой.

Масе хана кхашкара балхаш дечна хьалхле коммунисташка я. Уж ба районе цІе хеза «Верхне-Наурский» винсовхоза комбайнер, Нохч-ГІалгІай Лаккхехьарча Совета депутат Халиев Януд. «Минеральный» совхоза комбайнероз Акутлаев Баха. Цукаев Магомет. «Надтеречный» совхоза комбайнер Солтаев Алан. дукха кхыбараш. Шоай дош кхоачашдаь района боахамий коллективаша. Плана 11500 тонни йолаш 11700 тонни Даьхенна алат дІачуделинал цар. Планал совгІа доаа алат хІана а дІачулуш ла. Белгалдаккха доагІа хІара къахьегамхочо таханк кхоаьне шиЙ де дезар дика кхетаделга. Из парна дІадовзийтара дикка новкъостал ду политинформаторашеи агитаторашеи беча балхо. Алат чуэцача юкъа бригадашта 102 политинформатори 240 агитатори тІачІоагІиаьн. Къахьегамхоша чІоагІа сий деш ба нн. В. Симченко, М. Лорсанов, С.-Э. Исмаилов, Р. Зебиров, иштта кхыбараш. Массайолча хана наха юкъе хул уж. Цар къаьстта теркам тІабохийт хІара къахьегамхочун коммунистически кхетам лакхбе аьнна КПСС ЦК апрельски Пленумо яьча решенешта. СССР Лаккхехьарча Совета сесе материалашта.

Сиха зед укх денешка тха района кхашкара балхаш. Алат чуэппаше а ча гулдеш нох холаш деш, шоллагІа юр культураш дІаера лаьтта оакаш ба кхашкара болхлой. Уж балхаш къаьстта дика віаштІехьдаьхад «Озерный», «Надтеречный», «Верхне-Наурский» яхача совхозашка. ХІанзле района дукхагІа долча боахамашка фуко лаьрхІа концентраш ялат кийчъяьй дІалоттадаьц. Массанахьа къаьста гу В. И. Ленин ваь 100 шу дизарга къахьегамхой сийлен чакхъбаха кийчлуш хилар. Ленин социалистически яхьа итогаш ю укхаза, котбаьннарашта вахчан совгІаташ, цІе йыкпелаш тел, царех лаьца «молнешка» яду. «Тахан малаи хьалха» яха листоваш араЙоах. Района боахамашка 39 культстан я дика лозунгашца, плакаташца кийчъяь.

Кхашкара алат чуцара балхаш иштта лел хан-хана хьа шоай беседашка дуви агитатораша, политинформатораша. Хьохама Доска тІара йоазув лена хуан.

Промышленни предприятей, совхозий юкъханцарча партийни организацешна тоабаьб экономически информацеш кулгаллара болх. Политинформатораша - экономисташа продукцега дІаолар лоьхлара, балха овсарле лакхъяра, къахьегам бІаьман ларда тІа віаштІехьбаккхара наькъаш дІадовзийт.

Райкомо даим кулгалду политинформаторийи агитаторийи балха. Цу хьакъехьа дика ка а йоал.

У. ПАШАЕВА,
парте Надтеречни районни агитаци пропаганди отдела заведующи.

ПИСАТЕЛАШ — ШЕЛКОВЧАНАШ БОЛЧА

Укх денешка Шелковской района къахьегамхой болча хьоашалгІа баха хилар Нохч-ГІалгІайчен писателаш — Яндиев Жамалдин, Гайсултанов Іумар, Хашагульгов Махьмад, Червленсие комсаш лелаерийта віашагІкхийтар Гайсултанов Іумар. Цига бІаь гаргга саг гулбеннавар. Моттигерча библиотека заведующе дийцар вай республика цІи хезза болча цхьаболча писателий кхоллама. Библиотекара М. Лойкос дийцар Нохч-ГІалгІай писателий произведенешта бахача наха юкъе шоаш еча пропагандех лаьца.

Цу хана «Шелковский» яхача племенной жа лелаеча совхоза жа лелаераш болча хилар Яндиев Жамалдини Хашагульгов Махьмади. Ферма отделенешка жа Іушца віашагІкхийтар уж. Шоай творчески планах лаьца дийцар писателаша гулбеннарашта. ХІаьта воккхар цар цхьайола стихаш йийшар.

Къахьегамхой чІоагІа раьза болаш чакхдаьлар уж беламе віашагІкхетараш.

Е. ФАРНИЕВА.

СОВЕТСКИ КОМИТЕТЕ ВІАШАГІКХЕТАР

Къилбехьен Вьетнам мукъалкхтара эскара турпал Чан Ван Динь керте вола Къилбехьен Вьетнама Халкъа терзашцарча низий делегаци 22 июле Азей Африкай мехкий солидарноста Советски комитете хиннай. Комитета президиума членаша боккхача безамца моаммах хийтад турпала халкъо бахкийтарашка. Хьашашта цар дийцар вьетнамски патриоташа — американски агрессоршта духьаларча къовсамехкара советски наьха вошала бувзаш. солидарность чІоагІлуш латташа.

Вьетнамерча доттагІаша 20 ди доаккхаргла вай мехка. Цу юкъагІа Бресте, Ленинграде, Волгограде гІергба уж. Делегаце дакъа лоацаргла советски - вьетнамски доттагІален вьетнамски халкъо США агрессорашта духьала лоаттабеча къовсамцарча солидарностен бесча мергдоча гІулакхашка. Предприятешка, гІишлошка, колхозашка, эскара наькъошка ухаргба хьаьшаш. Уж віашагІкхетаргба Сийлахь-боккхача Даймехка тІема ветеранашцеи партизански болама доакъашхошцеи.

(ТАСС).

КЕРДА ДЕКХАРАШ ТІАЙИЙЦАР

22 июле «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятей 500 гаргга инженерно-технически болхлойи гІулакхера саги гулбелар укх шерара производственни плани тІайийна социалистически декхараши кхоачашдара итогаш е. Цу денешкех доклад йир объединене начальника Георгий Федорович Пальчикова. Цо белгалдаьккхар шерра социалистически яхь а йоржаь мехкдаьтта чакхдоахрашеи химикашеи укх дІадахача ах шера во доапаш толаш даьха хилар. 29 июне ах шера производственни программа кхоачаш а яь. планал совгІа массехк миллион сома мах бола мехкдаьтта продукташ арахийцар цар. ТІайийнача декхарел шоаш лакхйир съахьегама овсаале. мехкдаьтта сийнда продукташ кхоадь совгІа дукхагІа. даьтташ 36 процент дукхагІа, фенол 230 процент, этилови спирт 200 процент арахийцар.

Яхь лаьцача предприятешта юкъе хьалха латташ я производства этапа тІехйола экономически эффективность хилийтара социалистически яхь дІайолаь Грозненски химически комбинат. Цунна тІехьайола Грозненски крекинг-заводи Грозненски нефтемаслозаводи. Технически установкай дикагІйола коллективаш я Грозненски нефтемаслозавода 16-гІеи 40-гІеи номераш йолча установкай араш. Царна керте латт нн. Баранови Велешкини.

Докладчико иштта белгалдаьккхад предприятей коллективаша продукци дукхагІа араеннаш гІо лергдаш дІайолха энергетически ресурсаш. Йовш йола мехкдаьтта продукташ дІезатъяра шоай хур дешнехьа. арахецача продукцега тІатохар гІатегзарв декхар кхоачашдаь из химико, дукха парафин, кокс, битумнетролатум, кхыйола продукташ дІа ца душ йисар.

Доклад чакхъьинначул тІехьагІа атара хьалха къамаьл дир нефтемаслозавода вокххагІволча оператора нов. Байкина. Цо аьлар завода коллектива шиЙ декхараш кхоачашдаь. шоллагІча ах шера илан толамца кхоачашъергхилар теш а деш. Грозненски химикаша тІайолаь производства экономически эффективность лакхьяна социалистически яхь шерва тІаьжай завод. аьлар цо хІахо. Бакъда аьлар Байкина, тхона объединенега новкъостал эш. Заводе дІадахийта моттиг йоацаш массехк эзар тонни бензин да.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода керттерча инженера критика йир «Грознефтехимзаводы» яхача объединенена арахецача продукцега дІаоаддачаш арахийца продукци дІахийтарац планированни еча лелаярло хиларах. кокс баьккхара дика белал ца лоаттаярах. и. кх. д. Хьаль яьнна массехк эзар тонни продукци бедал чуеттай, аьлар нов. Тимофеева. Из дно, аьлар цо. продукци арахецаьа илани цунна реализации ари нийса ца хилар бахьан долаш.

Грозненски крекинг-завода воккхагІволча оператора яд. Венкеза аьлар, завода болхлой химикаша дІайолаь яхь хьал а лаьца наантастка кхоалагІча шера плани тІайийна декхараши кхоачашде кийча ба цхьабакьдш. «Грознефтехимзаводы» яхача объединене планировани гІулакхашта вахья хан. Барама из йоалийташ кхаь шера віаштта лелаш тха коллектива СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тІа цІе байрах. Шин шерен ах шерен планал совгІа массехк миллион сома маьха продукци арахийцай. ХІана из гІулакх дохача кхаьча да. Плана тІа ца доагІаш лохаьа тхона продукцега дІадолар, лоархІам бодаш плав оттальй арахецача продукцена. Из бахьан долаш ца йоаккхаш йисар бІаьш эзараш сома маьха продукци. Боккъаллаар аьлча 1 апреле денз оаха болх беш йола планировани керда системе йоацача кхоачашьй.

Итогаш юцача къамаьлдаш дир Грозненски химкомбината завкома председатела нов. Бузоверова, «Грознефтехимремонтстрой» яхача треста управляющего заместителя нов. Уциева. меьнинардаь «Грознефтехимстрой» отделени начальника заместителя нов. Агабалиева, КПСС обкома мехкдаьттаи химически промышленносте отдела заведующе нов. Тонконогова. кхычар.

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене профсоюзно-балха актива собране производства экономически эффективность атара тІех лаккхъяра тІехьара социалистически яхь йоаржарах йола Грозненски химически комбината коллективо дІайолаь инициатива цхьа барт болаш хьал а лаьца. 1968 шера шоллагІча ах шера лакхара социалистически декхараш тІайийцар — 1968 шера мехкдаьтта сийнда продукташ ахара план 26 декабрь тІаккхоачаш йистеяккха, планал совгІа массехк миллион сома маьха продукци арахецар. Къахьегама овсапле 31 процент лакхъе. Йовш йола продукташ лохье, хІаьта иштта даьтташ, фенол, этилови спирт, даьтташ, ферод, этилови спирт, полиэтилен, кхыбараш хІара ар массехк эзар тонни планал совгІа арахецар.

Шеко яц, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятей коллективаша шоаш тІайийца уж доккхий декхараш толамца кхоачашдаргхилар, вай Даьхе гІалъюгаргхиларах коммунизм хьалйоча дукха шоашкара доагІа дакъа лоадаргхиларах.

С. ЧУХАРЕНКО,
обкома [illegible] балхан [illegible] отдела заведующи.

«СЕРДАЛО»
2-гІа агІ. 25 июль, 1968 шу.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

«Шелковской» ахача фуна жа делаеча совхоза къахьегначоша ер шу даладуш собрание тийцир совхоза болхлой комитета балхах. Вlашагlкхийттачаша боккха терхам тlабахийтар совхоза коллективана медицински, культурно-просветительни гlуллакх дара, социалистически яхь йоржадра, спортивни, мах беча организацей болх тоабара дешаншта.

Уж къамельдаш дах ах шу дахьийтал, даьча балхийн итогаш а мегаргья. Фу хувцаленнал цул тlехьагlа? Дукхха хlаман оргаданна тоадинал. Бехха хоржача болхлой комитетон цун председателан Юрий Николаевич Морозовем бершига нийз тlабахийта къахьег профсоюза членийн наказаш кхочашдира.

Датадоагlа дlадехача шера совхоза кулгалхоша жа деладерашта медицински гlуллакх делта тоаде дерхlаш хиннилга. Хlанз цу гlуллакхо совхоза къахьегамхой дог гlоатах. Совхоза больнице болх бе вера къона лор Исаев Биспира Сайил. Пахана Iимерда, фу эш хевен сег ва ва. Дукха барналаш оал цунна совхоза болхлоша.

Квалифицированни медицински новкъостал де хаст-каста ух совхозе районни больницерен санитарно-эпидемически станцерен лораш. Дукха бе тихкаш цхьай говзал наьха иогашал тоадра дlалуш бела дораш. Бахача пиха тег тlаьа баркал оал берий лора нн. П. Гуроднченна, стоматолога С. Токарева, кхыбараншта.

Доккхий хувнчаш хиннад совхоза болхлоштен гlуллакхерча нахан культурно гlуллакх деча. Совхоза дирекцей болхлой комитетон керда киноаппаратура ийцай, иехк хьоцкача болхлоштен «ГАЗ-69» яха машена хьожтиьай. Хlанз центральни усадьбе бетта 24-ен фермашна бархlаазен кинога хьеж совхоза къахьегамхой. Ялх эзар сома хьалха центральни усадьбе массанахьа электрически свет чуйитлай, жа Iуй кхойтта бригадий кхаь фермен хlаьэ электрически ток тlатlайитьхьай. Жа Iуй болча массайолчу жетарашна радиора, итт бригадех телевизор. хlаьта ешоигача совхозе 56 а ум. Дукхагlболча къахьегамхошна холодильникаш, хlамаш итта, кхыйтал чашникаш в. Пхиико боккха терхам тlабахийт совхоза кулгалхоша болхлой комитетон берача нахан сийсад. берийта кхойнам бола шlенсон къалдара, нах балава, жа Iуй болча гахьнаш йоIара.

Къахьегамхошна садаlоийтара дуй ннаралийтан болхлой комитето, хlанзе барх санаторно-курортниш итт салоIача шlенолкен путевкаш Iалавтьхьай. Хlанз Сочо санаторе салоIаш ва Социалистически Къахьегама Турпал воккхагlа вола жа Iу Н. А. Эсмухамбетов шийн тезалча. Наьха йоакхо бойна цар батханара белаш санбоал. Ук шера шолаш тlаийпна деххара социалистически деххараш кхочашдара дерашта шеалаш тlадахийла къахьегаш бе совхоза болхлой. Дуьхь даккхана шера план 81 процент кхоачашньай тlайзде хьийбаш делaдеваша. хlара бlаь жийна тlехьа 115 Iахьар кхебаьб жа делaдеваша.

Пятилетки кхоалагlча шера барзача социалистически яхь хандеш дагарц ш. хlанза ук хьалхина ... тlа, сийлам книжка тlа дlатlаздау. Производстве дахара хьалханаш гойтарашта совгlата ахча, грамоташ лу.

Цхьайнахьа мел хилча дешача хlаманаш кхоачамбоацарраш а совхоза болхлой комитета балхахь. Хоара дlатlахьежача а бочи баххаге хилдача а во я совхоза клуб. Клубе баншист, шийна специалист ваq. Ер кхоалагlа шу ва холлоцашта цхьара сlищадац оча управлене совхоза клуб а йоаль. Хаалье йолаь цхьа шу дакале эксплуатаце дlаечна хила езаш яр ва. Цул тlехьагlа ахы а ца йинкхай, цхьабахьна «ворд» хlара а меттахьа ньимади». Цу гlуллакхо чlоагlа вовалъаде ю культурно-просветительни болх дертlа хlабахьара.

Болхлой комитете боагlача тайпара бухаш доеттабаа «Знание» ахача обществ моттигерча организацена. Кхоачамболлаш ошаш халаъа деттагlалах, общественно-политически темаш йола лекцеш.

Дlахо йодуча хана совхоза дирекце, партийна организаце новкъосталла ший бол тоабе дерхl совхоза болхлой комитето.

Д. ТЕРЕНИН.

СССР ТIЕМА-ФОРДА ФЛОТА ДЕННА НАКЪАДОЛХАШ

Флота личии состав тlех дика lемаш тlома бинкъала а дика нийча хинийтарий йоьхьна болин бих маршаш.

СУРТА ТlА: тlема а политически а нийсан подводникан-отличникаш.

ТАСС фотохроника.

ДАЬ НОВКЪА

«Грозэнерго» Центральни ремонтно - механически завод балх бе йолаеча дене турбинно-ремонтни цехе слесаралла балх беш ва Ракчеев Владимир Алексеевич. Теплоэнергетически оборудованина ремонт ара балх дика боккаш хиннии ва ю. Кlома полерча слесаранта юкъе эттара дикагlа специалист доашlаш а ва.

Из дика воиз «Дагэнерго» предприятешна. Кхача специалисташна цига ремонт еш хиннаш из тецлавон гидравлически турбинашта. Дlиш лакха цкхал йолаш хул по кхачамъьвь ремонт.

Турбинно - ремонтни цехе дуьхха болхлой ба по ший балха говзал Iоьаль. Дог раьда лолаш дlалу по хувцачха невашна Iоаль ший балха опыт. Цудуьхь массане свй деши доархlаш ва ва. Цо кулгалеча бригадана дуьш йоха задани чlоагlа бехкоххие хул. Из бригадо толамца кхоачам а ю. Уих шера иьа бутт дlабахабан цо бетта план тlехкхоачаш ца ю. Кlана тlабоагlача бетта чотах къахьегаш я бригада.

Дас ший балхах ноьца дукха хуонаш хиланах цун вола Викторе а чlоагlа безабелар слесара болх. Турбинно - ремонтни цехе балха вахар ва. Ши шу гаьега ха а по цига бойх бу. Дукха ха йоацаш полаагlа разряд еннай Виктора. Дукха лийсау дукха хьлонаш ца ховраши, ший дацьа хага а воалаш ошан. по лийсау халонаш. Каст-каста цунна хьехаш хул Владимир Алексеевич: оатхал шита хьо ва, уол шитта вlашагlъаккха ва.

Хlанз уж шаннхе юкъеваагlа бригада ремонт еш я № 2 йолча теплоэлектроцентрала кхоалагlча турбина. Графикал хьалха йотташ ремонт еш хьайшагlа иачун ва а.

Х. СУРУДЖАНЦ,

«Грозэнерго» инженер.

«ЛЕНФИЛЬМ» КИНОСТУДИ «СНЕГУРОЧКА» ЯХА КЕРДА ФИЛЬМ НОАББХАШ Я. А. Н. ОСТРОВСКЕ ФАЬЛТ ЭКРАНА ТlА ВОАББХИЛГА ЧАЙХДОАЬИЯ РЕЖИССЕР А АКТЕР А ВОЛЧА ПАВЕЛ КАДОЧНИКОВА. КАРТИНА ДОАЬККАР ОПЕРАТОР А. ЧИРОВ ВА.

СУРТА ТlА: ФИЛЬМ ДОАЬКХАЧА. ПАЧЧАХЬА БЕРЕНДЕЙ ГОЛЬ ДОВЗАЕР — АРТИСТ ПАВЕЛ КАДОЧНИКОВ.

В. Мостинаев сурт.

ТАСС фотохроника.

САКЪЕРДАМЕ Я БЕРАШТА

Нагаь сана, 5-ча маршрута трамвайна из соцадача ше долже, цига шоала гурга хоаа. Ц долча беша дlачувоелхача хьалтеха йоала байрокхадгашк «Восток-2» яха йоаурн. Из за Октябрьски районе. Шо цу беша дlачухьежача, шоана гургад шахматех, шашкех, даннилоз, нетола тlа доттача теннисах. Баллардах, кхыболча ловзарех ловзаш воакха бераш. Берий площадка я из. Беша, асфальт йоалла шlедача. хоача йийне зарте берий ловзарашта басар хьехла хоза нийвчь астолаш, бурчоташ, художественни самодеятельностан концерташта даьхlа йода сцена. Уклала я карусела. Бераш шоаш нийвчьа волейбольни майда.

Цхьабакхь ца дерриго а кхочамболаш дергдаде бераш сакъердаме а хоа вlаштlехьладдо а довнинор, цар шоай ахкакй ... а ла. Хьайш салоlаш сийлаьда берий ооналаш, цар хьайташ-дика доваш воза сег ю хилчи. Ишта организатор я 9-ча школа хьехархо Мария Сергеевна Михайловна.

Массехк шу да по берий площадкаш пионерски дагерашкен волошхой колектуадашка берча хана цаа салоlаш дина, безам вlаштlехьбоанкхаш, царна юкъе мехкетаи душ боакха болх бу. Мария Сергеевнаца дика йоза берий оалаши, цар сециц безам ба. бу ов. Цул совгlа хlана бера ший бола оалала йоае. цуига хьежжа бола шийна сакъердаме хlуьгдар хоаж.

Хlанз Мария Сергеевна йолча салоlаш ца доша загlаеен совгlа, деша ца загlа бераш а. Цу шийна а тайна берий къайстелъайста списокаш делаш по ший журналаш тlа. Цк тlа дlакхъьа я хlара бера вах за шагlара хьес.

Деша ца загlа берашш шийне воша лийгхьа ва Мария Сергеевна хьалхадевца вожарша Семикова Натальяси Пальчикова Дерася кхетаяш а оргенизацей ар а боах бу бераштакаххе.

Бераша юкъера боаь ше хийа берал совгlа Мария Сергеевна дика зоо вт болха къибоза вах евуца... а Берий площадке вlашагlъехха я берий хьайр болхой комитет. Пуниш оттадий ... ... цхьана унтаяу Мария Сергеевна бертболча балхий цхьана. Берий хьо-вожай комитетанея отряда совета членашкен Н. Семикована Г. Куперевнаа, Л. Коновжаровнаа, С. Слепцхана, Л. Пальчиковнаа цхьана оттайе М. С. Михайловас шолдагlча сценана бертболча балха план. Цул совгlа, берашна беча балха йоакха опыт ший болхашеx а Мария Сергеевна дагарвла ВЛКСМ районна, пионерий Дворец, пионерий Шен балхлоша.

Цу тайпара, дика вlашчlехьбаьнкхаб бераша беш бола болх «Восток-2» яхача берий площадке.

Хlанз «Восток-2» яхача площадке салоlаш шолагlа свеш а. Шахматех, шашкех, теннисех ловзара кхlаш. ший дoIамерча темах болгlа ара. «Ачна» яхача темах сурт диллара а конкурс кхайкадьй бераша юкъе. хlара 1енна деш «Пионерская правда». Ерригача отолаф дийце а дийна, дийцар «Витя Малеев школе шагlен» яха книжка. Деша загlача бераша дера ца йоакарашна цхьана «Бобвишкий» Iамараш» яхача пошт ю. Бехкача берашна дуоц бераша цу похалах.

18 июле «Восток-2» яхача площадка художественни самодеятельность, волейбольни команда пионерий районни Шен художественни самодеятельностана цхьана «Смена» яхача лагере хьошалагlа баха хиларь. Цхьа дlадиньар из вlашагlыхетар.

Дика чаккхьлаи «Фьагай» уттуне яха утренник. Цига баькабаи берий дукха хьайи минкой. Бераша шоаш аьаа шоаштa цинтюмаш, маскаш, фьагаш тlара аьдсам йоттаьбар, цар тlара оелен юlчлаьар.

Хlана бераш кийчу «Дийнахь а бео в гlевца ловзаш ца деа яхача темах йола утренник е.

Плана тlа оттадаь да гlишлош еча механически мастерскешка ... экскурсеш е дьина.

Кlоргlа цхьо ли бераша хетаду къахьегама. Цу дийнахь цар шоай площадка цlенъеш кхыстоаш деш боаь бу. Къахьегама дийнахь бераш хьайше волейбольни в. футбольни а майдаш. Хlара сарахьа дова бераш цу майдашка.

«Къовсам доаттабе, хьалаха, ка ца дерчахача деведах тlкрагlа цкъа дрейоаххъ «Доттагlал» яха боевой листок.

Сакъерьдама а боакха кхетам хилаш а кlеьну шоай сина Мария Сергеевна Михайлова кулгалхо йолча «Восток-2» яхача площадке.

М. ХАМАТХАНОВ.

ИШТТА АЙЛУ ХЬИНАР

Хlанз кхашкара балхаш эггара сихлеиначе хана боккача доархlаме да уж балхаш дерий е йоаттlача тайпара йоакха яр. Механизаторий къахьегамцара безам совбаккхара доархlаме ца материальни моральни стимулах бйоза пайда эцар а. Уж шулаьдаш дертlа вlаштlехьлахарга хьежжа мара дlаболаш кхаш леладорий болх. Хlаьта из гlуллакх кхетамца вlаштlехь а дьвикхал оаха.

Масала, алат чуэцача механизатораша юкъе аьржача яхье деннa итогаш йора. Хlаьта хьалхара моттиг яьккхачарна харара кара тела цlе байракаи ахчан премеши телар. Хадданза доатталора механизаторашта чаме ва хlама а. Иштта йоакхо яр керттерачарех цхьа баьван дар алат доацпача ханем доа ца деши чуийца даккхара.

Дерриги чуийца гурахьа дийна алат 2148 гектар да, цу даькъекlа — 1146 гектар. Дика хьуъкъаль алат чуэцача тlех дика толамаш даьхар комбайнераша М. Фелюшкина, С. Висmaннa, А. Шамаева, Н. Прудкова, кхычар. Царех хlаране юкъера лаьрхlача 300—350 центнер алат оадар денна. Хlаьта механизаторашта премена денначa 775 сомах дукхагlа дола даькъа а царга кхаьчар.

Иштта дика къахьийгад алат чуэцача шофераша а. Каст-каста оаха деш хиннача тlахьожамаша хьахьокхар цар бехках вlалла а алат доацца хилар — дика къайлаяр машинаш. Хlаьта шоферий бехках комбайнар сейна моттиг а ийсалапар. Цу хьакъехьа цlи яккха дов хlара денна кхацкара 20—25 тонн алат дlадоаш къакьийчачар: Ш. Абдурашидова, А. Мусаетова Н. Изаева, кхы а дукхахчар. Царна а тедар премеш комбайнераша сана.

Дика хьахиина алат (гектара тlера юкъера лаьрхlача 20.7 центнер) даннахьа чуийца дехкарах тха торе хилар пачахьалкхенга алат доххара план кхоачашъе а. Хlанзе Дальхенга дlакхаьчай варх бlаь тонн, план ахк бlаь ишо йоацачь, хlаьта кхоачам хилаш Iалаш дьа дикал дахха йола фуца лаьрхlа алат а.

Вакъла кхашкара балхаш хlана а лаьгlьеннадаш. Гурахьа дийна алат чулерадара тlехьа дах аргlаш де доладелар тха. Уж балхаш сиха чакхдаьхар, хlаьа ааьча цига къахьегарий балханара безам совбоаккхаш дар царна атаца телара оттаь ресленкаш. Планал совгlа баьча балхах 70 процент ахча тlакхетар царна. Иштта, тха вlаштlехьдаьлар шоадагlа мача а гурахьа юча а культураш лаьрхlа даьтта ахара балдаш сихха чакхдаха.

Денна, шоай сменин палапеш 120—130 процент тlехкхоачаш а ем къахьегаш хьабоагlа тракторист И. Далгов, С. Рябчаков, кхыбараш. Хlаьта хlанале гурахьа дувча алата лаьрхlа аьха даьмна лаьтта 1.5 эзар гектар да — планах ах доагlачох нийсса ах.

Иштта дика чакхдаьхах къахьегамхоша шоалагlа юча культураш дlаера балхаш а. Къахьегах дертlа вlаштlехьбаккхарах тха торе хилар агротехника доацпача хана шоалагlа юча культураш дlаера балхаш чакхдаха. Хlанале оаха дlайнийнай 1070 гектар, планах йоагlар бархl бlаь гектар мара йоацача.

Кхашкарча къахьегамхой хьинар вlдарах йиш хинний тха эттара бехктокхамегlа дола балхаш керттерча дахьъе чакхдаха. Дlадо а иштта къахьега дага ба механизатораш.

Х. БАУДИНОВ,

Гудермесе района «Гудермесский» совхоза партком секретарь.

КОМБАЙНЕР Х. ДЖАКАЕВА

Сатийнача йорда тlа бlубелла дола кема дагалоххарга Джакаева Хьавай комбайн кхай тlа болх беш бlаргагlча. Механизатори йоакха говзал йолча вудгашийфа делалу из кхай кема.

Хьава Сунженски района Ленина цlерагlча колхозе комбайна тlа болх беш я 1968 шера дена. Шелахка а тlеро Iо ца доакхаш производстве хьалха дaттарий дадо цада цул новтвет. Аьхкий а Iай а болх бу цо ший трактореца, ше дика дешаи комбайн, сарга дlадла тешац из. Из беча хьож «СК-4» № 1 яхача ший кемага, алат чуэцара а ше кийтьао, ремонт а ше ю.

Хьавае массала а тlехкхоачнаш ху шийн декхараш. Кетилелла кхоалагlча шера 200 гектарах хlаране тlара 26 центнер кlа чуэца дехкар тlайийнья ю.

Ганжуов Жуниз бригадно волча цхьоалагlча бригаде дика хьийкьад алат. Хьавас аьрда 216 тонна мух баьнкхаб. хlанз гектара тlара 30 центнер кlа воал ю.

Эlашта йолча хана ловз а механизатор хила безам болаш яр Хьава. Целиноградски областе «Октябрь» яхача колхое мугlарера колхохо йолча хана механизаторий курсашка ахар из, 1953 шера дена трактористка йолаш болх бу Хьавас, цига тlехьагlа механизаторга наьре йола из.

Сешна мух баьнкха йолача потоцакхана балха арайенал механизаторaш Джакаевгlар. Кхай тlа цхьана болх хlабоххабу цар. Бакъда Хьава дanи котъдал. Из шийда котьялар новкъа хилац цул цlен-хаьна. Цунна зов Хьавай балха хьинар тlеадоага. Производстве хьалха дaттаи. дика механизатор хила Iал Хьава. Да дика цlен-оана а. цо къахьегама кхетам душ коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа доацардолаш хьалкхезу ший пхи бер.

Из дерриги дешнехьа, ше бокка общественни болх а кхоачашбу: ше депутат хиларах тарра цо йоакхе ю ший хаишархой пакашаш, пар хьашташ кхоачашдара, кхаданaьха бекъонаш тедаеш. дlалхача замах шехписарам деделеранта духхьаза майра къаьльаш цу ше чеч йолча кхалхаьха совете.

Иштта къахьегамца ираз доаккхаш, коммунизм хьальеча юкъе хьинаре хаьа доацаш, маха сий деш, доазlаш я партие членей кандидат Джакаева Хьава.

Н. БОНДАРЕНКО.

КПСС Сунженски райкома кхоанака юкъе беча балха отдела заведующи.

КАРАКУМА ХИ ТIА ХЬАЛЪЮ ГIИШЛОШ

840 километр дlаьхденна Ленина цlерагlдола Каракума канал Малхбузехьа — Бахарден яхача городегахье дода. Яьссала эргаьккха додача искусственни хин дукхал дlадахача шера эоркl миллиард кубометр хилар. Аму-Дарья доккхача хиве дуеду хlама ца эшаш ши бlаь эзар гектар хула лаьтта. Хlаьта цул совгlа шоватхьен цхьайтте эзар гектар лаьтта хица дикагlа Iалашда йиш я хулийт.

Каракума канале кьулбехьа укхеча Мургабски оазисе колхозашкен совхозашкен гидрогlишлошьере диллад шоваткъен итт километр дlаьха дола машинни канал. Цу тlа йиллича иха борчие кхаь станце хий кьаттlадоаки тхьаь итт метр совгlа лакха. Дlадахача шера машинни канала чугlолла дlадехийтар 388 миллион кубометр хий.

Каракума зоне чуэц хlана Туркменистане хьалхехеба беррягача боамбех 40 процент совгlа боамби. Дlадахача шера республике баьнкке боамби 1960 шера баьккхачунца бисгача шоаза дукхагlа а хилар, 700 эзар тонн а ньяр.

Канале дlоахахарча трассе хьвайэий лаьтта йоакха кхо моттиг — Хауханска, Малхбузан, Малхбоален Iамарч. Цу массане а чура хий цаlн ахк миллиард кубометр совгlа да. Каракума канале йисте гlолле хьальхьай хоза кийчча цлинни совхозий керда поселкаш.

Укх шера «Каракумстрой» управлене дlадахийта лархl дезтхьа миллион сом гарга ахча. Каракума канале гlишлошьяраш лархl шийтта эзар гектар хула керда лаьтта, керадаргаде, шоватхьа эзар гектар лаьтта мелиоративно тоаде а капитально планировка е а, ткъо эзар гектар лаьтта хица Iалашде. Хlаьта ишта 400 километр совгlа йола коллекторно-дренажни сеть хьалъе а.

Павел КОНОВ,

АПН корреспондент.

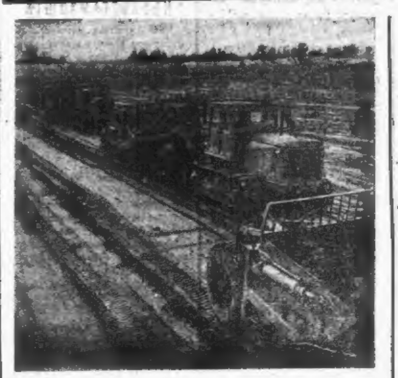

МИНСКИ ОБЛАСТЕ. город Вилейск уллачера дукха гаьна йоацча моттиге хьаьхе йодавьй республике йоаккагlа йола гидротехнически комплекс — Вилейско-Минска хи система. Вилий хи тlа кхаергйоаш я хий лоатто моттиг — керда система хила lалашъера йола керттера резервуар. Уккхазара 2 километр доача канала чу гlолла насоски станцей новкъосталлеца республика столицагахьа гlортта хий. Хlара шера Вилие чура 300 миллион кубически метрал кlеззигагlа доацаш хий уйлагаш Минска юкъе гlолла додача Свислочь яхача хи чу.

Трассе ярьхьнай «Вилиминскстрой» гlишлош-монтажни управлене механизаторий духхьашхара отряд. Уккхаза болх беш а экскаватораш, бульдозераш, скрепераш.

СУРТА ТlА: скрепераш плотина бух кийбеш йоакх.

М. Минкевича сурт.

ТАСС фотохроника.

ХАЛОНЕХ ЦА КЪЕХКАШ

Доархlаме декхараш тlайийназ тха совхоза коа тlара оалхазараш делалераша пятилетка кхоалагlча шера. Хlара нана котам тlехьара укх шера 130 фуъ гулде иша. Укх дlалахача ах шера шинаа лаьрхlачул дукхагlа—200 эзар фуъ лоткхад совхоза коллективо.

Иштта дика хьинар тха ферма гlуллакхаш оадаха. Цу хана йолагlча отделене шулий-товарни ферме лоттахачкалда балх беш хинна со совхоза дирекце цхьалагlча отделене коа тlара оалхазараш делаеча, ферма кулгалде хьажайер. Котамаш гетара а эсала яр. Дукхагlа царна кхераш тlатувсаш яр «чума» яха лазар за. Из лазар ца хержийтара хlара бетта шлеа профилактически прививкаш йора котамашта. Цу зама тха ферма болхлоша сlоегlа тlахьожаш доаттабора лазар хьийтта котамаш къаьстта делачах.

Тха ферме заьхьар чудоатталеш лаьрхlа еза а. Цига кийчлу оаха котамашта хlара кlира уттала раниона юкъе тоагlа йий тайпара дола доакхьар: мухх, форц, хьажкlа, рожь, бlаьпаш.

Дlалахача ах шера хьинаре къахьийгача тха коллектива юкъера къаьстта белгалбе доа сона лакха доккхамаш даьхараш. Царех я Хусамова Нсита. Цо Iунал деш 8500 котам я. Хlанале тlара нана котамаш тlехьара планах доагlар 65 нана доацача 80 фуъ гулдаьь Нсетас. Из эттара даккагlа бола хьонкхам ба.

Цунна нийсъела гlерташ я Бекмурзаева Сетима. Нсетайна тlехьакхера котама тlехьара хlанзчул пхи фуъ дукхагlа гулде мара дезаш пун.

Царга гlорттам дика къахьегаш хьабаьккхаб Вахабова Хекимат, Бейсаева Тамара, кхыбараш.

Хьалха латтачар даьхача хьонкхамел дукха доагlа зам ферма юкъера харжи а. Iара нана котама тlехьара 70 фуъ гулдаьь. Шера план 115-ез, хlаьта тlайийна декхараш 135-ез фуъ гулдерга, аьнна хилча. коллектива ах шера карагlдаьннар ше кеташ дап тхо. Цхьабакъда, пох кхоачамбаь Iе дага бан тха болхама коа тlара оалхазараш делалераш.

Ф. ГАЕВА,

«Староюртовский» совхоза коа тlара оалхазараш делаеча ферма бригадир.

РЕСПУБЛИКА СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Пачхьалкхан статистика органашна дукхача шерашна хьанаре къахьегарна Советски пачхьалкхан статистика 50 шу кхачарца хувцадеша Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Алиева, Хасу Хакимовича — пачхьалкхан статистика Ачхой-Мартана района инспекторна.

Арутюновой Тамара Федоровнайна — Нохч-Гlалгlай АССР-а статистически управлене сектора воккхагlйолча экономиста.

Григорьева Валентина Даниловнайна — Нохч-Гlалгlай АССР-а статистически управлене отдела начальника.

Магомадова Бриллиант Даудовнайна — Нохч-Гlалгlай АССР-а статистически управлене отдела воккхагlволча экономиста.

Прянькова Евдокия Ивановнайна — Нохч-Гlалгlай АССР-а статистически управлене машинно-счетни станце начальника.

Хайдарова Матоиза Ибаевича — пачхьалкхан статистика Ведана района районни инспектора.

Юдалевича Виктор Владимировича — Нохч-Гlалгlай АССР-а статистически управлене начальника заместителя.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,

1968 шу, 24 июль.

Дозалой дехьара

КЪУЛБЕХЬЕН ВЬЕТНАМЕРА ТІЕМАШ

ХАНОЙ. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнама мехк мукъабакхархоша халкъа тІема низаштен американо - сайгонхойн эскараштен иккъе дІахо деш да тІемаш.

НВСО бІухоша 19 июле талаьца атакаш йир Куангчи яхача провинцерчу № 9 йолчу стратегически некъа латтача форда пехота 3-чу американски дивизе подразделенешта, ахаш хаам бу ВИА яхача агентство «Освобождение» яхача агентства бахча хоамах. Йоьнхача толамцен нхувсача герзацек чІоагІа тІом барах 75 форда гІашло вийр, 4 бронемашинех йиъ йоьнка тепи йохайир. Цу дийнахь Къулбехьен Вьетнама патриоташа вІалла дага а доьцІаш Кудюкь яхача районга тІом бир форда гІемлешта духьала, мехстагІчун эскарах 65 салтем эсари мугІарашта юкъера а воаинхаш.

Менонг яха хий форлах дІахьхетача НВСО подразделенеша 13 июле американски 4 нека хи чу а дахийтар, 6 кемана зенаш а дир. Из тІом беш вийна а чов хинна а мехстагІчунна 500 салтем эсари тІера [illegible]ар.

Куангчи яхача провинце 19-чеи 20-чеи июле патриоташа атакаш йир 686 лахкален тІа США эскарашта. Шин дийнахь тІом латташ американцашта тІераяьлар 100 салтем эсар.

20 июль тІадоагІача бус Іалаьмате бокнха ала урегІбахар Сайгона къулбехьен - малхбален агІорахьа 10 километр йолча Нхаба яхача уллача снабжене американски база тІара. Патриоташа моттахьа минометаш йийтта цига зинхийтаар бензохранилище.

«УНЭН»: ТХА БАРТ-ЦХЬОАГІОН ОАХА ХЬАЛЛОАЦАРИ

УЛАН-БАТОР, 23 июль. (ТАСС). МНРП ЦК-ан МНР правительства орган долча «Унэн» яхача газето арахьекхай «Социализма гІулакх лорадар вай юкъара декхар да» яха передовой статья.

Социалистически мехкий коммунистайн беррига къахьегамхойн, йоах статья тІа, Іалаьмате чІоагІа хьалтдолаш ба вай пачтахьалкхешта къахьегамхой авангард йола коммунистически а болхлой а партеш цхьоагІо йолаш кхотеевен хилар. Маьарех социализман юкъарча хьалтташа хьалхле а ледаеш, белгалдоаках «Унэна», вежарашха йолча партеша чІоагІа уйла тІайохийт Чехословаке къахьегамхошта социалистически карагІдьинарашта тІаэттача кхерама.

«Унэна» дІахо язду: вай парти, монгольски коммунисташ, мехка беррига къахьегамхой тешаш, КПЧ-ана вежарашха йолча партеша хьал а доацаш, халкъа тешамерча низашца агІув а болаш, реакце икъ бехка, чехословаки къахьегамхоешта социалистически карагІдьинараш лораде могаргхиларах.

ІАТОМНИ БОМБА БОАБАЬРАШ

ТОКИО, 23 июль. (ТАСС). Вийначи 38 яповца цІераша яхы тІа а хьалйизар 1945 шера 6 августе американцаша Хиросима атомни бомбаш йийтта боабаьча нехьа список. ТІаьхьалонхбоалаш йІаьхкхача хеа ничаб да хоаш бийнарах поврхІаш бар уж. Хиросима города Іаьдала ЦІеча жаргэ общество хиросимски больницей документаш тІера лунка ха йовццаш гучадаьлар уж атомни бомбаша баьб хилар.

Къовсам паттабеча японцеша американцаша атомни бомбаш йийтта боабаьрий список лелаш атомни гера сецадарэ цхьа бехьан Хиросимаи Нагасаки яхача городаш атомни трагеди а лархІаш. 18 книжка хулаш я из список. Цу спискаш тІа а атомни бомбаш еттарах хьахиннача радиоактивни облучених а цу бомбаша шоаш вийнача 62 эзар сагІа вахча сага цІи. Из документашкъ чІогІаь тІом хиначул тІаьхьагІарча шерашка.

Унахцlено лорарен социальни Іалашдарен министерства [illegible] хІанз ухх сахьата Японе ва Хиросими Нагасаки яхача городашта йийттача американски атомни бомбах лазар кхийтта 300 эзар сагІа саг.

НЕГРАШ ГІОВТТАР

НЬЮ-ЙОРК. 23 июль. (ТАСС). Городе Акроне (Огайо штат) вилагІа ди да да йиш йоацача вахара хьлача хьалашта дукъала гІайтта неграш ца совца. Улицашка леллаш я цар йоашхьаяь лоталуш йола гранаташ, города цхьанцайолча моттигашка цІераш юол.

Акроне цІенкха а ца хиннача кІамо — неграш гІовттаро кхераяьча города Іаьдало кхы а дІаьхлаьэ комендантски сахьат. Штата губернатора указанех городе кхы тІа а 400 салте воалаваь, хІанз эзар сагІа салте ва цига. Цхьалл сагІа городаш масесх бІаь полицейски а. ЦІанрабуе — Акроне лаьцар 60 сагІа саг.

Цу бус расови гІовттараш хилар Бентон — Харборе а (Мичигана штат). Неграш гІовттар дІаделаделлар таверне дас 18 шу дабинача неграй дІамигича сага гІулакх де па тІетарагІа тІаглоlа, 400 саг хулача агІаабахача наха дукха тІо бийттар таверненц цуина гонахьарча магазинаштен. Цига боалабаьча полицейскеша «бунтовщикашта» гІахийдар нервно-паралитически Іаткъаш йола газ. 30 сагІа саг лаьцар.

АМЕРИКАНСКИ ІИЛМАХОША ДІАДЕХАРАШ

НЬЮ-ЙОРК, 23 июль. (ТАСС). Ійилма дегІадоволадара гІо деш йолча американски ассоциаце — США Іилмахой эгара йоаькагІеала организаци я из — ООН-агара дийхад американски эскараш Вьетнаме йийттача химически веществах хьахиннар цу моттиге таохийтар. «Нью-Йорк таймс» яхача газето бахча хоамах. Іилмахоша аьлар, «Вьетнаме йийттача гербицидаша «бьаццегІаш хІалак а ма», наха за а даш яхаш правительства официально дувцачах тешаш шоаш.

1968 финансови шера ВІашагІхийттача Штаташа Вьетнаме дІаяхийта гербицидаш 70 миллион доллар мах болаш хилар а хьовдаь. Іилмахоша, къаьстта аьнча, хьадийхар, мышьяк деалла химически веществах пайда эцилга Іалаьмате чахна дІаданиндар.

ИРАКА КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТРА АЬННАР

БЕЙРУТ. 23 июль. (ТАСС). Ирака правительство гІерт «дерригача Іарбий мехкашца конструктивни вІашагІулакхаш» леладе, аьлар Ирака кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Насер-ельхане Багдаде лаьаинска журналистий группаца къамаьл деш. Цо белгалдаьххар, Іарбий кхыча мехкашца иза Израило дІалаьцна территореш юхахьаяхен израильски агрессех хьаьхина дІаденахен чІоагІо я Ирак хилар.

Империалистически израильски агресси юхатохара Іарбий халкъаша пагІув беха доттагІал долча пачхьалкхенаша шоаш хьаллоацаш хиларца, аьна белгала а даьккха, Ирака кхыча мехкашцара гІулакхий министра аьлар: «Со къаьстта белгальакха декхарийла ва ООН-е а дунен халкъашта юкъерача кхыча организацешка а дувцийла йоацаш Іарбий гІулакх хьаллоацаши Ирака а Іарбий мехкашта а масае оагІорахьара новкъостал дечеа Советски Союза позиции. Из бахьан долаш вай чІоагІа лаьхІа а лоаркІ из».

Ирака министра кхрцахьа лелрдІер Гаргарча Малхбоале США-е лела политика, израильски агресси США-с хьаллоацаш хиларах дІадахача шера дохадаь ВІашагІкхийттача Штаташцара дипломатически гІулакхаш юхадІадолаларе духьал валаш а хийнар. США-с, аьлар цо, хІанз а йизза хьаллоац Израиль Іарбий хьалхашта хьалам а теш.

БАГДАДЕ КОМЕНДАНТСКИ САХЬАТ ДІАДАННХАР

БЕЙРУТ. 23 июль. (ТАСС). Ирака кердача правительства селханарча дийнахь дена дІаьаьккхар столице — Багдаде оттадаь хиннa комендантски сахьат, аьна хоам бир Багдада радиос.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Фега гІонае Ханоя тІакхоачачара моттигаш ларйеча Н-ски ракетни дивизиона тІема ворц даьккар.

Б. Гуноев сурт.
ТАСС фотохроника.

Беза хьаьший шоайцига бовгІаш хилча болгарски беррига дезал уж тІаэна кийчлу. Шеч - напа. хьакъе оалаш ма хиллара. «наб йоаа хул»: сатасесалехь - хьалгІовт, «дахІама кийчду, традиционни «баннинаша» — болгарски хингалаш кхорз. Шеч - да гучаль сатийна, дел чухь сетем боацаш, къоналхчун гІулакха дем хул; хьашашта паргІатагІа хилийта цІасІава мебель дІаннеъюе цо...

Укх деноцка — кагирхойн студентийн IX Дерригдунен фестиваль тІакхоачаш — тха мохк беза хьаьший бахкарга хьежача Іалаьмате локхача цІенна тІара ба. Шерза болгарски кагирхой — дукха ха хьалха дена фестиваль хагадетташ ба. Дагайоалдаш ба аьлча кІезига хурга — фестивале дог летадаьл пар. ХІара болгарски дІамигича сага дегадатта уйла я: юкъарчах неапнаш къонала слета юкъе дакъа лоацараш (хІаьта уж 25 эзар саг хурглаз) метел кхыболз хьаьший а шоай цІагІа санна паргІате хетам хила беза Болгаш.

Къонача гІишлошъерий, бешамаш лелаерий, художникий къахьегамо аргайоакх фестиваля столица. Софие мехлбоален дакъ тІа хьахинкай кердача цІений бІавча городая. Укхана бахаргба фестиваля юкъе закъа доацараш. ХІанзе а нах чуоца кийчъенц яьннай 6 эзар моттиг йола спортивни зал. Хьаьшашка хьежаш я нах лувча керда бассейнаш, тенниски корташ. Эргадаьха тхьадьд столецера лувхха дола кинотеатраш, театраш, магазинаш, ресторанаш. Майданкех улицашкен хоаь кийчъяьй эстрада площадкаш.

СОФИЯ КИЙЧЛУШ, ХЬАЬШАШКА ХЬЕЖАШ Я

Фестиваль хьалхара денош шай тайпара йола экланеи а бенаьмаш лелаерашта а. Вай планета къонала слет хургйола столина хозъенний. Центральни кварталашка, сорола йистойкавча улицашка, паркашка, скверашка — массанахьа а зизаш да. Дукха да зизаш. Общественни зданейн нах бахача цІенойн карашка а да уж. Хозача газонашца кийчъяьй города чувоалачара моттиг я.

Дезача денца хьежаш Софиа шай юхь хийца Іаи. 1 июле дена автобусаш, трамвайш, троллейбусаш кондуктораш боацаш болх беш я. Городе бахача нахо раьпо хиниа чІагІйинар из керда гІулакх: пункх парна а фестиваля юкъе дакъа лоацарашта а паргІате душ а хили а хІина хургда.

Форумга чІоагІа кийчлуш я столица медицински персонал а. ВІашагІтохаш даьрхІа йола «УнахцІеной группаш», санитарни надзор а. Фестиваля юкъе дакъа лоацарий унахцІено лорайр кІезига лоаьхІаш бола гІулакх дац...

ЦІей гІогга кхачар холуш да нег [illegible] бахьккхача. ХІаьта верттера «сюрпризаш» хІаьа а масетдашка вара кийчий. Са хилар Къаман кийчо ера комитета художникий мастерскена. Сона укхаш не мадра товенна, кийчъенна бІаргаойра фестивальниц Софиа. Из тІехьагІа дупаргла вай. ХІанз ма къайле я...

Форумга кийчо еш латт кхыча фронте а. Массанахьа — предприятешка, юртбоахама кооперативашка, институташка, школашка собранеш беседаш ю. Комсомольски организацешка юица а юш, къаста а ю фестиваля ювзаенна проблемаш. Болгаре яьна тІехье гІерт ше маьрка не дІахьекха: морально, унахцІено, де лерхІараш хьаьта долаш, коммунистически хьехама бакъдолчох кІоарга бІубенна, социализма идеашта тешаме. буржуазни пропаганда моллагІча а зламеньа кагуйбоалаш не хилар хьахьокха.

Дукха ха йоацаш со хилар комсомола Софийски окружной комитете. Цул цхьан помещене дукха къайла хоа предметаш дар.

— Ма хоа сувенираш я! — аьнна вІйккхар сога.

— Делегаташта кийчдаь сувенІатиш да уж. Софийски округа пионераша кийчдаьд уж, — аьлар сога.

Округа горолйн юртийн пионерашен чаьдарашен (ийтта оал Болгаре октябратах) шоаш дага а дахна дукха сайреаш аьхай школьни мастерскешка. Йоагхаче гонаца кийчъяьй цар дукха сувенираш. Укхаза а В. И. Ленинен Г. Димитровен портреташ тІадола значокаш, маццара кІай кхокарч, тайп-тайпара йола техникаш, фестивальни эмблемаш. и. кх. ХІаьта фестивале болгІача хьаьшашта лоза эгара венгера совгІат кийчлу ерригача къоначаа Болгаре. Из совгІат вй дог цІена, доттагІлен тІехь велакъажар, барт - цхьоагІон уйла, машарен барт тайнен баха гІеотилга.

Елена ДИМИТРОВА,
болгарийн журналистка,
(АПН).

София, июль.

• • •

ВЕНГЕРСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА 110 дІаьмга сагц йоіи кийчлу Софие баха. Иза1 йоакха я венгерски фестивальни делегаце культурни группа. Цхьаьнахь искусство дІахьулахаргц солисташи художественни коллективаши.

ТІехьара репетицем чакхйоалаш я Венгерски кагирхой Коммунистически союза Центральни ансамбль. 1950 шера хьаньи цо хІинзалехьа а дунен 24 мехка выступленеш яй, хІаьта хьалхагІарча фестивалешка къайбал а яй из.

СУРТА ТІА: венгерски парламента къаьнача замалахьара цІенош бІаргагучча сакъердаме халкъа халхар деш ба ансамбля артистиш.

МТИ—ТАСС-а сурт.

СПОРТ

ВАЙ КОМАНДАНА — ШОЛЛАГІА МОТТИГ

Пенза городе РСФСР къулбехьен зона хьалхара моттиг яккхара классически кІалтохарах латара хинна яхьаш чакхьаьннай. Яхьашка дакъа лоацаш 20 команда хилар. Вийтта спорта мастери кандидати цар юкъа къуьсаш. Вай республикера бархІ саг вахавар. Яхьашка дика техникен товзалиш гойташ хьалхара моттигаш яьхар вай мехкахоша: спорта мастера А. Приймакова, А. Зыбина. ШоллагІа моттигаш яьхар Ж. Карагура, В. Еремина. КхоалагІча моттиге ва В. Фролов.

Новосибирске хургйолча финальни яхьашка дакъа лаца боххь яьккхар цар массане а.

ХІаьта вай спортсменашка шоллагІа моттиг кхаьчар. Из бокха толам ба.

ГИМНАСТИКА ЯХЬАШ

Горький городе СССР кубок яккхара яхьаш латт Союза дикагІа болча гимнасташта юкъе. Яхьашка дакъа лоацаш я зІалахача шера гимнастикагІа ССР кубок яьккха грозненски дешархо Турищева Людмила. Яхьаш зІайолалуш цхьа а дика тІакхдамаш гойтад вай мехкахочо. Гимнастически упражненей массехк тайпах котъьыннай из.

Белгалдаккха деза цуина къуьсаш Союзе цІе хеза йола спортсменкаш хилар. Масала вай мехка экс-чемпионка йола белорусска Петрик Лариса, москвичка Воронина Зинаида, Воронежера Бурда Любовь, кхыбараш. Цар массарел хьалха я хІана вай Турищева.

ПИОНЕРИЙ СПАРТАКИАДА

Чишки яхача юрта йисте уллача «Лоаман фоз» яхача пионерски лагере дІайихьар шоай спартакиада республика пионерски лагерашка. Спорта диъ тайпах — баскетболах, волейболах, футболах, яйгача атлетиках дар пионераша леаттадаь къовсамаш. Юрта белгалъяьнна командаш яр самаргийнахьа Грознерча «Динамо» стадионе хиннача финальни довзарашка дакъа лаьцараш.

Пионерски лагерий хьалхарча группе кот я «Дружба» яхача лагера барт тайна команда. ШоллагІа моттиг кхьаьтар «Рассвет» спортсменашка.

КхоалагІча группе хьалхле «Зорька» команда пионераша яьккхар. ШоллагІча моттиге «Космонавта» спортсменаш ба.

О. БАЗЫЛЕВИЧ.

Укх дешара шера Урус-Мартана районе болх беш хурга 27 школа, цу дакъе пийтта юкъера, итт бархІ шера, кхо юкъера школа. Тхьо эзар гарга бер хургІа цу школашка дешаш. Цу берашта хьехараш царна кхетам лувш бархІ бІаь хьехархо хурга. Дукха дешаш дац ер керда дешара шу долалуш хьехархой коллектива хьалхашка мел доккхий декхараш латт.

Хьехархой эрригесовзи съездом вай партен керда доккхий декхараш оттадаьд просвещене болхлошта хьалхашка кхуиш йоагІача тІехьенна хьехарен цуина кхетам баларен дакъе.

Партен правительства хьехархой еца йоакхенза мел луш керда толамаш вахара тІебакхийтаб шоай яна тха хьехархоша. Кердача дешара шера дика кийчо ю цар. Цхьабакъда цхьайола халонаш кийсату тха балхаш. Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча капитальни гІишлоенъара управлени Алдаэуроне йиь квартира йола цІаш 320 бера лаьрхІа школен хьалхе еаш яр. Амма хІанз укх сахьате латтача гІулакхашка хьежача укх шера эксплуатацие дІалургьяш ма школа, цулухьа дешара шу долалуш хала хьалаш оттаргда Алдаэуровски юкъерча школе, шахь сменах дешийта дезаргІа берашка.

Пюрта халонаш кийлургІа Рошни-Чуйски юкъерча, № 6 йолча Урус-Мартанерча, Алхан-Юртарча, Липовскерча бархІшерарча школашка а. Из кхета а дош, районо просвещене министерствас лаьрхІад, цу школашка 550 бера лаьрхІа йиъ-пхиъ класс хьатІае. Из болх хІанз беш латт, цул совгІа капитальни ремонт а дархІ йиъ школаш. Масала № 1 йолча Урус-Мартана юкъера школа Іамарна йІоахъеш хургья. Йитта ремонт ергья Гойтински, Ново-Хуторски бархІшера школашта. Кердача дешара шера уж кийчъерга 1968 шера 10 августе тІакхоачаш чакхдаккха лархІ оаца. Вож юхейиса школаш текущи ремонт а еаш мара яц, тІаьта уж балхаш дІачале 70 процент кхоачашдаь.

ШКОЛАШ КИЙЧЪЕШ БА

Ала деза, ремонт еш школашта дукха хьовзамаш хуга, пхьанна а шера кхоачамбоалаш хилаи гІишлое материальаш: басар, кирга, кхыдараш. Цулуххьа школа кулгалхой тайп-тайпарча организацешка аха бехаш хул ремонта вна хІамаш еха. Цхьайолча кона уж материалаш Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Совета ГалгIсибвьен ца хиларах школаша финансови дисциплина телхаеш кийсау. Уж кхоачамбоацараш курсдапар шегахь саина моттигашкарча гІулакхий хьалаш плана уттаеча оргэнашна теркалдоре.

Боакхача лоархІаме да школа кулгалхоенна хьехархой, къаьстта сыновберий кахара хьалаш Іалашдарна теркам тІабакхийтар. Цуга хьежча Фердаен толамен хурга школай валар.

Школай доалахьа йола еррига квартираш ремонт аь кийча я, цхьабакъда уж провиткъе итт квартира кІезига я тхьна.

ХьагІабоагІача кердача хьехархошта бахача дахьа квартираш чІоагІбеш ба кулгалхой.

Школаша айхха бувзам ловттабу лакхарен юкъерен дешара заведенешка тайша баьнна чакхбоалача къоначча специалистдашна, хІаране фамили хов, цар деаллий хьалаш дова, цара мел цІеноц эпкргла хов. Школай низаш дІакхачарга хьежча мебель оттаэргья цІеновака.

КІезагІа лоархІам болаш ден хьехархошта заннахьа кхоачамхилла дахча Іалашдар. Из декхар кхоачашде хало хул школашка. ДІадахача шерарчул шоана дегагІе ла укх шера дахчен кІорн, хІаьта финансировани еча эргІанаш ца теркал ца доц соадка санна ахча хьожазадд школашта. Цу тайпара кхоачамбоалаш довгар ца хила мегаш да, хІаьта вайна ма харра дешара шу дІадолалдала гахьна йаи.

Ала дезаш да шерра-шера республика хьуна боахамана дахча кийчдара план кхоачаш ца яр. Тха района школашта дахчи хьийувача Ермоловски хьуна боахамо транспорт тІакхоачаргйолча моттиге кийчдац, дахча дуккагІа холча дакъе гусенични трактор шира тІакха йовш йоацча хул. Из гІулакх тоалар дІадетача школашка, дахча кийде пачхьалкхен план яц, дукхьаьл тховллтнларах кийчлу оаха, йоаз хьуна боахамо кулгалхошь.

Кадрий дош а керттердар доареІ школашка, хІана аьнча царех тайпа да школа балла толамаш. ДукхагІа долча доакъе школаш кадраш болаш я. Цхьабакъда кхоачамбоалаш бац естественни Іилмаш хьеха специалисташ, хІара шера уж хьатІаухе а.

Укх деІара шера лакхарен юкъерен дешара заведенеш чакхъяьккха цхьа бІаь цхьайтта къона специалист хьожаваьв тха районан школашка.

Дешархой ІалашІеръба дешарел ошачуица, формашца, кага гІирсаца.

Парте районни комитет, райисполком, комсомола райком, юрта общественность де мел доавр реш я кердача дешара шера школаш кийчъяра, хьагІакуда тІехье кхеар карадараш вахара хьалаш кхоачашдара.

И. МУНАЕВ,
Урус-Мартана районо заведующи.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен филармоне вІашагІ а ела хІанз республике концерташ уттадеш я «Эрсий кхал» яха лекционно-концертни бригада. Концерте дакъа лоацаш ба РСФСР-а заслуженни артистка Н. Тетьяченко, баянист Н. Жуков, солисташ Э. Федотова, Г. Трубникова. Ю. Медюшев, лектор Е. Петрушина.

ХІанзале республика массеха районе хиннай бригада. Масала, уж хиннаб МалгІабека районна межкхьттахойн кхаш лелаерашца болча. Ачхой - Мартана района кхашкарча станашка. Шелковской районе хьайбаш лелаерашца болча, кхычахьа.

ХІанз Сунженски района механизаторашца кхаш лелаерашца болча выступленеш еш я концертни бригада.

И. Кобиашвили.

ЦА ВОАЛАШ ДАЬККХА КХО САХЬАТ

Телефонаца дІаьхагІа къамаьл дерз, вошта аьлча, дукхагІа къамаьл дерз душ совгІат хиача не 19-ча, 20-ча июле бийсанна Грознерча машиналькъе вокзалерча легковой таксей стоянке дежурни хиначе диспетчерга кхоачаргда.

19-ча, 20-ча июле бийсанна 1 сахьат доалаеца болх беш бер Грознерча цхьан учреждене болхлой. Шоаш бола бехь бьаьнча городской транспорте бола беш курггбоацилга кхета а дакъ а токхбелар уж шоашта такси еха. 40 минута телефон йийттача хІама а ця хинна. АТС-е хьттар номер 2-45-26 йола телефон агІонхьа йий-тешт, аьнна. Телефон болх беш хилара тешал дир АТС дежурне.

— Дукхача хана деиз телефон тохалой тхога, — хоам бу болалоша таксомоторни парке дежурни диспетчерга, — Іамад хІама яц цигара.

— ХІама юа ха а цун, — жоп лу тхоиа 3-32-17 телефонагІа кхалсага оазо (шай тайпен цІи-м вихкхизар цо).

— Мича хана деиз маццалца я цун кхалкъе ха? — тетт воэхар.

— Тахан цун мича хана деиз я хац сона.

— ХІанз цун салоІа ха йоага сенах хов хьона!

— Мотт сона.

— Нагахьа санна, из салоІеш веле, шай посте вац, телефон даим кхыча телефонаца ювзаенна хІенвй!

— Со са е а цунга телефон тоха аваш, из мукъа а йоацаш...

Маьлла дийцане цеп хІама а ца хинна, бийсанна 3 сахьати 20 минути аьлча таксомоторни парка дежурни диспетчера Куниевас такси а яйта болхлой цІабахар. Бакъда, машинаькъе вокзалерча легковой таксей стоянка дежурни хинача диспетчера сиха машина-такси ейтавларе хамнахьа шоай цІабаха вІашагІяхьдаргдаро-кх цар.

Хетаргахьа таксомоторни боахама кулгалхоша таксей стоянкай диспетчеркашка «сахьатал» тІаз цхьан абонентаца телефонаца къамаьл ма де а, мехьа заказаш тІа а чІицца хамнахьа кхоачаде а оалара кхоачашдейтар бакъахьа дар.

А.-Г. БУРОНАЛИНСКИЙ.

ХІама ха ловрашта

ГЕТТАРА ЛАКХЕИ ГЕТТАРА ЛОХЕИ

Дукхача дешарашта лов Іалаьмате аьлал лекхеи геттара лохеи нах сендухьа куд а бер шай ханпарчарел гаьна сихагІа дегІаухаш йозал тІалеттлуаш хиларах, цуна тІемаьша тейна саг хиларах гІальхха доагІий я доашкилга.

Цу леттарашта жоп лу СССР медицински Іилмий Академе бокхаларча члена, Іьлма заслуженни хьехела, профессора Георгий Нестерович Сперенске.

— Гаттачлин, карлукоцо дегІ хилар-а санна, — из боаран тІера далар да, уж хул организме сега дегІ а дозал а вІашатІехьдоаха веществаш лертІара аьнна хьаьхулаш хиларах. ХІара бер лерттІа дегІаахар цул организме уж лаьлхІа йола вешестваш — гармонаш дукхагІа кІезигагІа хьахулаш хиларах тийша да. Гармоний дукхалах кІезигалахь тийша да саг лерттІа е лертІара аьнна дегІаахар а, хІаьта иза кхийна валлалларча юкъагІа дух лоаал тІалеттадалар а. Доле, нагахьа санна бер сов сиха дегІаухилга е телхуога, хІаьта китта дегІа ца ухаьта, лоал тІе ца леттадуага холуш хуле, из уне хиларах тергара теркалле а лорага хьокха я деза.

ХІанз эндокринологен гармоний химан институтан цхьаноле берош дегІаахари цар дегІ кхахьара лертІаре дувлара бальаьний дух тІе юлаш я. хІаьта цу тайпарча лазарашта дика ха мальхала а юлаш зарбош а лу. Бакъдар аьлча, сов тІехІаьнна чІоагІа дегІаухилга наггахьа мара хулаш -м дац. Медицински статистика хьахьувах хІара мехка бахача нахах итт эзар сага юкъе тІехбаьнна лакха нах цхьаннегара пхеннега кхачаьлца мара ца хулга.

ХІант дувен тІе эгара лакхагІа вола саг лерхІ Трансвале ваха африканец Джон Кампнгах, из шн метри кховзткъея пхиъ сантиметри лакха ва. Эггара лохагІа воле саг, Парижски сега музея дамнешка хиллача, — из ва поляк Боруловский: из кхоазткъеи бараьтта сантиметр мара лакха вац.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоалеи Грознеи йоачаш а йоацаш, кІезиг-дукха морхаш хургья, Малхбузехьара гІаьххьа хьеккаш мух хургба, республике гІолла 27—32 градуси Грозне 25—30 градуси йІовхал хургья.

Кхоана кІезиг-дукха морхаш хургья, лоацача хана лакха цІаьнагІа а хургья, цхьайолча моттигашка лоацача ханашка догІа хургья, дикъуккъа мег, тайп-тайпарча оагІонашкахьара лаьгІо мух хьеккаргба, бийсанна 16—20 градуси дийнахь 29—34 градуси йІовхал хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

БАХАЧА НАХАГА ДІАХАЙТА!

Нохч-ГІалгІай Респотребсоюза заготовительни организацешка массе а моттигашка хьайбу 7877-67 ГОСТ-ах хила ма боагІа бола керда сьамарсаьлх, килограммах 85 кепиг мах а душ.

Сьамарсаьлх бохкарца дувзаденна доал къоастаде деза дешаш кийсдеача, уж къастаде моттигашкарча райзаготконторашка ала деза.

РЕСПОТРЕБСОЮЗА ЗАГОТОВКАЙ УПРАВЛЕНИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктохама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05156. Заказ № 3087.